

370.7931

ว 1450

ย. 3

การปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตามทัศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ

ปริชญานิพนธ์

ของ

มนต์ทิพย์ รุ่งพีรพงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

พฤษภาคม 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานีพจน์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)

..... กรรมการ

(ดร.บุญลือ ทองอยู่)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)

..... กรรมการ

(ดร.บุญลือ ทองอยู่)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานีพจน์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 6 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2537

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.บุญลือ ทองอยู่
กรรมการที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลย์ ซึ่งได้กรุณาเป็นกรรมการ
สอบปากเปล่าและให้คำแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน และผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและ
เป็นกำลังใจ ในการดำเนินงานวิจัยเรื่องนี้มาโดยตลอด รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียน และครู
ผู้รับผิดชอบโครงการทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยอย่างดียิ่ง

ขอบคุณ คุณแม่ พี่น้อง และเพื่อน ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้ความห่วงใย และ
ให้กำลังใจอย่างดียิ่งมาโดยตลอด จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์นี้ขอมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ที่
เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทรวมทั้งประชาชนผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ในหมู่บ้านเขต
ชนบทที่รอรับการพัฒนาดังจริงจิง จากภาครัฐและภาคเอกชน

มนต์ทิพย์ รุ่งนิรพงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
นโยบายของประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท.....	12
กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ.....	16
โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)	20
แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	29
รูปแบบการวิจัย.....	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	36
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช.....	39
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.....	39
3.1 การเปรียบเทียบโดยตำแหน่ง.....	52
3.2 การเปรียบเทียบโดยเพศ.....	55
3.3 การเปรียบเทียบโดยอายุ.....	58
3.4 การเปรียบเทียบโดยประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน.....	63
3.5 การเปรียบเทียบโดยวุฒิการศึกษา.....	69
3.6 การเปรียบเทียบโดยภาคภูมิศาสตร์.....	76
3.7 การเปรียบเทียบโดยขนาดโรงเรียน.....	88
3.8 การเปรียบเทียบโดยที่ตั้งโรงเรียน.....	97
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ.....	100
4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค.....	100
4.2 ข้อเสนอแนะ.....	103
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	106
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	106
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า.....	106
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	107

ตัวแปรสำหรับการวิจัย.....	108
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	109
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	109
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	109
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	110
สรุปผลการวิจัย.....	110
อภิปรายผล.....	114
ข้อเสนอแนะ.....	122
บรรณานุกรม.....	125
ภาคผนวก.....	130
ภาคผนวก ก. หนังสือของความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม.....	131
ภาคผนวก ข. แบบสอบถามการวิจัย.....	133
ภาคผนวก ค. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	146
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	147

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนโรงเรียนในโครงการทั้งหมด และจำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ และตามขนาดโรงเรียน.....	31
2	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายด้าน และรวมทั้งฉบับที่ได้จากการทดลองเครื่องมือ.....	33
3	ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	37
4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. ของโรงเรียน จำแนกเป็นรายข้อและรายด้าน.....	41
5	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีตำแหน่งต่างกัน.....	53
6	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน.....	56
7	ค่าสถิติพื้นฐาน การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีอายุต่างกัน.....	59
8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีอายุต่างกัน.....	61
9	ค่าสถิติพื้นฐาน การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกัน.....	64
10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกัน.....	67
11	ค่าสถิติพื้นฐาน การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน.....	69

12	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน.....	72
13	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe ในการปฏิบัติงาน 5 ด้าน.....	74
14	ค่าสถิติพื้นฐาน การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะ ของบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน.....	77
15	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน...	81
16	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe ในการปฏิบัติงาน 8 ด้าน.....	83
17	ค่าสถิติพื้นฐาน การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะ ของบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน.....	89
18	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน..	91
19	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe ในการปฏิบัติงาน 6 ด้าน.....	94
20	ผลการเปรียบเทียบ การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตาม ทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างกัน.....	98
21	ความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียน ต่อปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงาน โครงการ กศ.พช. ทั้ง 8 ด้าน.....	101
22	ข้อเสนอแนะของบุคลากรโรงเรียน ในการแก้ไขปัญหาลู่อุปสรรคในการดำเนิน โครงการ กศ.พช.....	103

- 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ ของโครงการ กศ.พช. กับแผนแม่บทระดับชาติ.. 19
- 2 แผนภูมิแสดงลำดับขั้นความต้องการตามทฤษฎีของมาส์โลว์..... 119

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลังจากมีการประเมินผลของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) เป็นต้นมา รัฐบาลได้ให้ความสนใจต่อการพัฒนาชนบทอย่างจริงจังขึ้น มาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) รัฐบาลได้เร่งรัดการพัฒนาในเขตพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาและจัดระบบการบริหารงาน โดยให้มีการผนึกกำลังของ 4 กระทรวงหลัก คือ มหาดไทย เกษตรและสหกรณ์ สาธารณสุข และศึกษาธิการ ให้เข้าดำเนินการทุกระดับจนถึงพื้นที่เป้าหมาย

อย่างไรก็ตาม ความยากจน ความเจ็บไข้ได้ป่วย และความไม่รู้หนังสือ ยังเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลต้องดำเนินการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ดำเนินการใหม่ โดยการขยายขอบเขตการพัฒนาให้ครอบคลุมพื้นที่ชนบททั่วประเทศ และมุ่งเน้นให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเองและชุมชนให้มากขึ้น เพื่อลดบทบาทของภาครัฐลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2531 : 1 - 9)

ทุกสังคมยอมรับว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของประชาชนและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยตรง ปัญหาความไม่รู้หนังสือ หรือความด้อยการศึกษาของประชาชนเป็นพื้นฐานหรือสาเหตุของปัญหาสำคัญอื่น ๆ เช่น ความเจ็บไข้ได้ป่วย ความยากจน อันจะนำไปสู่การมีระดับคุณภาพชีวิตที่ต่ำของคนในชาติ ดังนั้นการให้การศึกษาแก่ประชาชนที่เหมาะสมจึงเป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน โดยจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน มุ่งเน้นในพื้นที่ชนบทห่างไกลและในกลุ่มประชาชนที่ด้อยโอกาส ด้วยการให้ความรู้ทั้งวิชาสามัญและทักษะวิชาชีพ เพื่อจะได้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงและยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมด้วย

การให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการนั้น มีกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง แต่ในการดำเนินงานก็มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ทำให้การบริการยังทำได้ไม่ทั่วถึงและยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ซึ่ง

กระจัดกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ชนบทของประเทศ จำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือทำหน้าที่คล้ายคลึงกัน

โดยหลักการแล้ว งานการศึกษาในระบบโรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ เมื่อพิจารณาในชุมชนชนบททั่วไปจะเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันหรือทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญยิ่งในชุมชน ซึ่งมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่าสถานการศึกษาประเภทอื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ นอกจากนี้ โรงเรียนประถมศึกษายังเป็นหน่วยงานเดียวที่สามารถให้บริการการศึกษาแก่ชุมชนได้ครบทุกตำบล และเกือบจะทุกหมู่บ้าน คือ มีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 31,349 โรงเรียน กระจายอยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : ง) ยิ่งกว่านั้น ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ก็เป็นผู้ที่ประชาชนในชุมชนให้การยกย่อง และยอมรับนับถือว่าเป็นผู้นำชุมชนในด้านความรู้ต่าง ๆ ฉะนั้นจึงจัดได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งที่เหมาะสม ที่จะ เป็นแหล่งความรู้แก่ชุมชน ทั้งโดยบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาเอง และโดยได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชน ด้วยเหตุผลดังกล่าว โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า "โครงการ กศ.พช." จึงเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2526 (ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5) โดยมีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่จัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ซึ่งดำเนินโครงการต่อเนื่องมาโดยตลอดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) และยังดำเนินการต่อมาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)

โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. นอกจากปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กเรียนในโรงเรียนแล้ว ส่วนหนึ่งยังปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนในชนบทเพื่อส่งเสริมความรู้ ความสามารถทั้งในด้านความรู้ทั่วไปและวิชาชีพ เพื่อประชาชนจะได้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้ ครูในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ กศ.พช. จะต้องปฏิบัติงานด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่น ให้มีความรู้ ความ

เข้าใจและมีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการพัฒนาในสภาพสังคมปัจจุบัน เป็นแหล่งข่าวสารในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน เป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ ศิลปะวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น นอกจากการปฏิบัติงานดังกล่าว โรงเรียนยังต้องร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสภาพแวดล้อมและความสมดุลย์ทางธรรมชาติในพื้นที่หรือชุมชนใกล้เคียงที่โรงเรียนตั้งอยู่ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 4)

จากงานวิจัยของวิชัย ฤกษ์สำราญ (2521 : 140) เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า การปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีน้อยที่สุด และน้อยกว่าการบริหารงานด้านอื่น ๆ ทั้งหมด โดยที่โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนมีความเข้าใจในโรงเรียนไม่ดีพอ โรงเรียนไม่เคยจัดกิจกรรมและบริการเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน การแนะแนวอาชีพและการรักษาสุขภาพอนามัยให้แก่ประชาชน ตลอดจนยังไม่ยอมรับข้อเสนอแนะความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดิลก พัฒน์วิชัยโชติ (2528 : 183) ที่ศึกษากิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในระดับน้อย

จากรายงานผลการประเมินผลโครงการ กศ.พช. ปีงบประมาณ 2530 - 2531 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 75 - 76) ระบุว่า โรงเรียนประสบปัญหาในการดำเนินงาน เนื่องจากขาดการได้รับการสนับสนุน การให้ความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น และครูไม่สามารถให้ความรู้ด้านวิชาชีพแก่ประชาชน ทำให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการและวิชาชีพเพื่อพัฒนาชุมชนเป็นบทบาทที่โรงเรียนปฏิบัติได้น้อย ตรงกับการศึกษาของ วิญญู คณะอนันต์ (2523 : 3) มีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนน้อยมาก และไม่ได้ประสานงานหรือขอความร่วมมือจากสถานประกอบการของเอกชน ในด้านการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารและครูไม่ได้ให้ความสนใจกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนเท่าที่ควร โดยมุ่งเฉพาะงานในระบบโรงเรียนมากกว่า ทำให้การจัด

การศึกษานอกโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพ และจัดได้ไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

ผลจากรายงานดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ น้อมกล่อม (2531 : 96) ซึ่งศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในเขตการศึกษา 5 พบว่า จุดมุ่งหมายที่จะให้โรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงานเป็นศูนย์ประสานงานในการพัฒนาชนบท โดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนรับผิดชอบยังเป็นจุดมุ่งหมายที่อยู่ห่างไกล นอกจากนี้ โรงเรียนยังต้องประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน บุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนยังมีความสับสนในบทบาทของโรงเรียน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนบางคนเห็นว่า โรงเรียนยังไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และครุมีความเข้าใจว่าการให้การศึกษาแก่ประชาชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่น

การศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในภาคตะวันออกของ สัจจอุทรานันท์ (2526 : 135) พบว่า สถานศึกษาโดยทั่วไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนน้อยมาก โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา มีเพียงร้อยละ 9.73 เท่านั้น บุคลากรในสถานศึกษาไม่ได้ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อชุมชน ทำให้บุคลากรทางการศึกษาขาดความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อบริการประชาชน

จากรายงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ซึ่งเป็นงานที่โรงเรียนได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่โดยตรง ทั้งในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนโดยผ่านระบบการพัฒนาชนบทหรือที่เรียกว่า "ระบบ กชช." ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติจริงอยู่มากโดยเฉพาะการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของโครงการ กศ.พช. จึงควรได้ศึกษาทบทวนถึงการปฏิบัติงานที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนชนบทที่โรงเรียนตั้งอยู่ แม้โครงการ กศ.พช. จะได้ดำเนินการมาแล้วตั้งแต่แผนพัฒนาฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2526 - 2529) แผนพัฒนา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) และกำลังดำเนินการต่อในแผนพัฒนา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) เพื่อให้ครอบคลุมโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาลทั่วประเทศ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวตามที่คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการที่ดำเนินโครงการในปีงบประมาณ 2534 ว่าการปฏิบัติในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา ที่ตั้งและขนาดโรงเรียน หรือไม่อย่างไร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียน 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ

2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา วุฒิการศึกษา ภาควิชาศาสตร์ ขนาดโรงเรียน และที่ตั้งโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ให้ประโยชน์ดังนี้ คือ

1. เป็นแนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการ

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 8 ด้าน คือ

- 1) การปรับปรุงการเรียนการสอน ได้แก่ การเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้
- 2) การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ การดำเนินการและมีส่วนร่วมในการสำรวจสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน
- 3) การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ได้แก่ การยกระดับความรู้ ความสามารถของประชาชนและเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง
- 4) การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ การให้ความรู้ การฝึกอบรม เพื่อการเป็นผู้นำที่ดีให้ชุมชน
- 5) การให้การศึกษาแก่ประชาชน ได้แก่ การให้ความรู้ที่ประชาชนและเยาวชนในชุมชนสนใจ ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ
- 6) การเป็นศูนย์ประสานงาน ได้แก่ การทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานการจัดหาวิทยากรและบริการด้านสถานที่ของโรงเรียน ให้เป็นศูนย์บริการให้ความรู้ และให้การฝึกอบรมแก่ประชาชน ทั้งด้านวิชาการและอาชีพ เพื่อพัฒนาชนบท
- 7) การเป็นแหล่งข่าวสาร ได้แก่ การให้ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัว การเลี้ยงดูเด็ก การป้องกันโรคและแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
- 8) การเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ การเป็นศูนย์บริการการออกกำลังกาย การให้ความรู้ในการเล่นกีฬา การบริการด้านอุปกรณ์กีฬา รวมทั้งการเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ ครอบคลุมทั้ง 72 จังหวัด ทั่วประเทศ ยกเว้น กรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณ 2534 มีโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้เข้าร่วมโครงการ กศ.พช. รวม

ทั้งสิ้น 1,609 โรง คิดเป็นร้อยละ 13.17 ของโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าโครงการแล้วทั่วประเทศ

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมายสำหรับการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

4. ขอบเขตด้านเวลา

ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม 2535 ถึง เดือนมีนาคม 2536

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น

ตัวแปรต้นที่นำมาทำการวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้มี 8 ตัวแปร คือ

1.1 ตำแหน่ง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน
- 2) ครูผู้รับผิดชอบโครงการ

1.2 เพศ แยกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) เพศชาย
- 2) เพศหญิง

1.3 อายุ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) อายุน้อย ได้แก่ บุคลากรอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า
- 2) อายุปานกลาง ได้แก่ บุคลากรอายุ 31 - 45 ปี
- 3) อายุมาก ได้แก่ บุคลากรอายุ 46 - 60 ปี

1.4 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ จำนวนปีที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) ต่ำกว่า 5 ปี
- 2) 5 ปี - 10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปี

1.5 วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรี
- 3) สูงกว่าปริญญาตรี

1.6 ภาควิชาศาสตร์ ได้แก่ ภาควิชาศาสตร์ที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียน แบ่งเป็น 5 ภาค คือ

- 1) ภาคเหนือ
- 2) ภาคกลาง
- 3) ภาคตะวันออก
- 4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 5) ภาคใต้

1.7 ขนาดโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 120 คน หรือน้อยกว่า
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนระหว่าง 121 - 300 คน
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนมากกว่า 300 คน

1.8 ที่ตั้งโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีหรือไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ดำเนินการอยู่ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) อยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่
- 2) อยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่

2. ตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ

การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท แยกเป็น 8 ด้าน คือ

- 1) การปรับปรุงการเรียนการสอน
- 2) การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ
- 3) การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น
- 4) การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น
- 5) การให้การศึกษาแก่ประชาชน
- 6) การเป็นศูนย์ประสานงาน
- 7) การเป็นแหล่งข่าวสาร
- 8) การเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การศึกษาค้างนี้มีความเข้าใจตรงกัน จึงให้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติงาน หมายถึง การดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. โดยแยกพิจารณาเป็น 8 ด้าน คือ การปรับปรุงการเรียนการสอน การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น การให้การศึกษาแก่ประชาชน การเป็นศูนย์ประสานงาน การเป็นแหล่งข่าวสาร การเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม
2. โรงเรียนประถมศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่เข้าโครงการ กศ.พช. ในปีงบประมาณ 2534 มีโรงเรียนในโครงการดังกล่าวทั่วประเทศ จำนวน 1,609 โรงเรียน
3. บุคลากร ในงานวิจัยนี้ หมายถึง บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการ กศ.พช. ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม แยกเป็น 2 กลุ่ม คือ
 - 1) ผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าโครงการ กศ.พช. ในปีงบประมาณ 2534
 - 2) ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. ในปีงบประมาณ 2534

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ปริมาณงานของโรงเรียนที่รับผิดชอบมากน้อยแตกต่างกัน โดยยึดจำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ และแบ่งตามหลักเกณฑ์มาตรฐานบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 คน ถึง 120 คน
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 คน ถึง 300 คน
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คน ขึ้นไป

5. ที่ตั้งโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บริการโรงเรียน ตามโครงการ กศ.พช. ซึ่งอยู่ในพื้นที่หรือไม่อยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ เช่น โครงการอีสานเขียว โครงการพัฒนาออยตุง โครงการปฏิรูปที่ดินในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ โครงการจัดที่ทำกินแก่ราษฎรผู้ยากไร้ โครงการพัฒนาเพื่อความหวังใหม่ (ฮาร์ปันบารู) โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก โครงการพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบอุทกภัย โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน และโครงการโขงชีมูล เป็นต้น

สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ 8 ประเด็น คือ

1. บุคลากรโรงเรียนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนคติการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน
2. บุคลากรโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน
3. บุคลากรโรงเรียนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน
4. บุคลากรโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน

5. บุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทักษะต่อการปฏิบัติงานในโครงการ
กศ.พช. แตกต่างกัน
6. บุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีทักษะต่อการปฏิบัติงานใน
โครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน
7. บุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทักษะต่อการปฏิบัติงานใน
โครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน
8. บุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในที่ตั้งโรงเรียนต่างกัน มีทักษะต่อการปฏิบัติงานใน
โครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้จัดเรียงลำดับตามหัวข้อต่อไปนี้

1. นโยบายของประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท
2. กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ
3. โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)
4. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นโยบายของประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท

การพัฒนาชนบทในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 - 4 (พ.ศ. 2504 - 2520) กล่าวได้ว่า ผลของการพัฒนายังไม่กระจายไปสู่ประชาชนที่ยากจนในชนบทได้อย่างทั่วถึง ปัญหาขั้นพื้นฐานที่เป็นต้นเหตุและรากเหง้าของความยากจนยังมิได้รับการแก้ไขในรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม ปัญหาขั้นพื้นฐานดังกล่าว ได้แก่ ภาวะการขาดแคลนอาหารการกิน การมีโรคภัยไข้เจ็บ มีสุขภาพอนามัยเสื่อมโทรม และด้อยในความรู้ความสามารถและการศึกษา ปัญหาทั้งหมดดังกล่าวเป็นสาเหตุที่ปิดกั้นโอกาสประชาชนที่ยากจนในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของครอบครัวหรือชุมชนให้ดีขึ้น สภาพที่กล่าวมานี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการพัฒนาประเทศในอดีตที่ผ่านมาก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2531 : 4)

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) รัฐบาลได้ให้ความสนใจต่อการพัฒนาชนบทอย่างจริงจังยิ่งขึ้น โดยเร่งรัดดำเนินการในเขตพื้นที่ล้าหลัง ซึ่งกำหนดไว้เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนา รวม 286 อำเภอ 12,580 หมู่บ้าน ใน 38 จังหวัดทั่วประเทศ มีการจัดระบบการบริหารงานด้วยการณีกำลึงกระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข เข้าดำเนินการในทุกระดับ จนถึงระดับพื้นที่เป้าหมาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2531 : 4)

แนวความคิดการพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ไม่ได้มองด้านผลผลิตและรายได้เป็นหลักเพียงอย่างเดียว หากแต่มุ่งให้ความสำคัญที่ "ตัวคน" คือประชาชนยากจนในพื้นที่ที่ยังไม่ได้

รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเท่าที่ควร ดังนั้นผลจากการพัฒนาในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 จึงทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นกว่าในระยะเวลาก่อนลงมือพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะการสาธารณสุขมูลฐาน การระวังรักษาโรคซึ่งทำได้กว่าร้อยละ 80 ของพื้นที่เป้าหมาย จะเห็นได้ว่าอัตราการตายในทุกกลุ่มอายุลดลงจาก 6.1 ต่อพันคนในปี 2525 เหลือเพียง 4.3 ต่อพันคนในปี 2530 โดยเฉพาะอัตราการตายของมารดาและทารก ลดลงอย่างชัดเจน จาก 0.7 และ 45.3 ต่อพันคน เหลือเพียง 0.3 และ 37.5 ต่อพันคนในช่วงระยะเวลาเดียวกัน โรคสำคัญที่เป็นสาเหตุการป่วยและตายของเด็กทารก คือ บาดทะยัก คอตีบ และไอกรน ลดลงจาก 3.8 , 2.3 และ 7.0 ต่อแสนคน ในปี 2525 เหลือเพียง 1.7 , 0.5 และ 2.8 ต่อแสนคน ในปี 2531 ส่วนทางด้านการศึกษา สามารถลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือในเขตชนบทได้จำนวนประมาณถึง 300,000 คน และจากร้อยละ 11 ในปี 2528 เหลือเพียงร้อยละ 9 ในปี 2533 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2534 : 22 - 23)

นอกจากข้อมูลดังกล่าว ในปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ได้มีการสำรวจข้อมูลทางด้านการพัฒนาสาธารณสุขและการศึกษา พบว่ายังมีประชาชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่อีกจำนวนหนึ่ง ใน 7,094 หมู่บ้าน (จาก 52,927 หมู่บ้าน) ยังเจ็บไข้ได้ป่วยด้วยโรคทางเดินอาหาร โรคไข้ป่า และไข้มาเลเรีย ขณะเดียวกัน มีจำนวนประมาณ 1,400 หมู่บ้าน ที่อัตราการตายของทารกแรกเกิดค่อนข้างสูง สำหรับทางด้านการศึกษา มีข้อมูลชี้ให้เห็นว่าในจำนวน 12,306 หมู่บ้าน ที่กระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ยังมีประชาชนร้อยละ 5 ของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านมีการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาภาคบังคับ ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ ต้องเร่งดำเนินการต่อไปในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2531 : 8)

เพื่อให้นโยบายการพัฒนาชนบทได้มีส่วนสนับสนุนแนวทางการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม ทั้งในด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม และเพิ่มคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาคและชนบทมากขึ้นแผนพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2531 : 22 - 23)

1. วัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนในชนบทที่ด้อยโอกาสในทางเศรษฐกิจและสังคมได้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น พร้อมทั้งปรับตัวให้เข้ากับสภาพทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสม่ำเสมอ

2. กลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักดังกล่าว การพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 6 มีกลยุทธ์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1) ดำเนินการพัฒนาโดยยึดปัญหาในแต่ละพื้นที่เป็นหลัก โดยกระจายอำนาจให้จังหวัดกำหนดพื้นที่เป้าหมายของตนเอง

2) มุ่งยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกพื้นที่ คือนั้นที่ล้าหลังในการพัฒนาพื้นที่พัฒนาระดับปานกลาง และพื้นที่ที่มีความก้าวหน้าในการพัฒนา โดยรัฐพยายามทุ่มเททรัพยากรในพื้นที่ล้าหลังและปานกลางเป็นหลัก ขณะเดียวกันมุ่งสนับสนุนภาคเอกชนมาลงทุนในเขตก้าวหน้าให้มากยิ่งขึ้น

3) เป็นการผนึกกำลังระหว่างหน่วยงานของรัฐ และระหว่างรัฐกับเอกชน และประชาชน เพื่อร่วมแก้ปัญหาขั้นพื้นฐานของชุมชนในชนบท ควบคู่กับการสนับสนุนทางด้านการผลิต การเพิ่มรายได้ และการมีงานทำ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

4) สนับสนุนบทบาทองค์กรประชาชน และประชาชน ในการตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองและชุมชน เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือตนเองให้มากขึ้น

3. เป้าหมาย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 เป้าหมายด้านการพัฒนา ได้แก่

1) ด้านเศรษฐกิจ ดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5

2) ด้านสังคม ให้ประชาชนในชนบทเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐาน

ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งให้สามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

3.2 เป้าหมายพื้นที่ปฏิบัติการ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1) พื้นที่เร่งรัดพัฒนาอันดับแรก หรือเรียกว่า พื้นที่พัฒนาที่อยู่ในระดับล้าหลัง ได้แก่ พื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะด้อยในทางเศรษฐกิจและเผชิญปัญหาอยู่ 4 หรือ 5 ประเภท

คือ ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน ผลผลิตรายได้ต่ำ ขาดแคลนน้ำใช้ สุขภาพอนามัยไม่ดี และขาดความรู้ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต

2) พื้นที่เร่งรัดพัฒนาอันดับรองลงมา หรือเรียกว่า พื้นที่พัฒนาที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ พื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะด้อยในทางเศรษฐกิจและเผชิญปัญหาอยู่ 1 ถึง 3 ประเภท ดังกล่าวข้างต้น

3) พื้นที่พัฒนาตามปกติ หรือเรียกว่า พื้นที่พัฒนาที่อยู่ในระดับก้าวหน้า ได้แก่ พื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีศักยภาพทางผลผลิตสูง และมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี รวมทั้งมีปัญหาดังกล่าวข้างต้นเบาบางมาก

4. แนวทางการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยแนวทางหลัก 4 ประการ คือ

- 1) การพัฒนาปัจจัยขั้นพื้นฐานทางด้านการผลิตและการตลาด
- 2) การเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถของรัฐ ในการแก้ปัญหาของชาวชนบท
- 3) การปรับปรุงกลไกการบริหารงานพัฒนาชนบท ให้มีการฉีกกำลังจากทุกฝ่าย

อย่างเป็นระบบครบวงจร

4) การเพิ่มการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชน และภาคเอกชนซึ่งส่วนใหญ่เป็น การดำเนินงานในเขตพื้นที่การพัฒนาอยู่ในระดับล้าหลังและปานกลางเป็นสำคัญ

เพื่อให้สอดคล้องตามแนวทางการพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 แผนพัฒนาชนบท ประกอบด้วยแผนงาน 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มแผนงานของหน่วยงานกระทรวงหลัก ประกอบด้วย 5 แผนงาน ได้แก่

- 1) แผนงานปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน
- 2) แผนงานเพิ่มผลผลิต
- 3) แผนงานพัฒนาแหล่งน้ำ
- 4) แผนงานสาธารณสุข
- 5) แผนงานส่งเสริมความรู้และการศึกษา ประกอบด้วยโครงการด้านการส่งเสริม

การศึกษานอกระบบโรงเรียน การอบรมด้านอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรเป็นหลัก

2. กลุ่มแผนงานสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชน และภาคเอกชนประกอบด้วย 5 แผนงาน ได้แก่

- 1) แผนงานสร้างงานในชนบท (กสช.)
- 2) แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ตามเกณฑ์ความจำเป็น

ชั้นพื้นฐาน (จปฐ.)

- 3) แผนงานกองทุนพัฒนาชนบท (กพช.)
- 4) แผนงานร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.)
- 5) แผนงานขององค์กรภาคเอกชน
3. กลุ่มแผนงานบริหารการพัฒนาชนบท ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ดังต่อไปนี้
 - 1) การจัดทำแผนภูมิภาค
 - 2) การฝึกอบรมและนิเทศงาน
 - 3) การติดตามและประเมินผลการพัฒนาชนบท

กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหนึ่งในสี่กระทรวงหลักที่รับผิดชอบการพัฒนาชนบทร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ มาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 เพิ่มอีก 2 กระทรวงหลัก คือ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงพาณิชย์) ได้กำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวง เพื่อให้บรรลุผลในการพัฒนาคนในชนบททั้งในและนอกระบบโรงเรียน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนองนโยบายในแผนงานส่งเสริมความรู้และการศึกษา ซึ่งมีโครงการตามกรอบพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2534 จำนวนทั้งสิ้น 49 โครงการ ซึ่งมีแนวนโยบายการดำเนินการพัฒนา 3 แนวทาง คือ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2532 : 1 - 4)

1. แนวนโยบายทั่วไป เน้นการพัฒนาคนในชนบททั้งในและนอกระบบโรงเรียน ในพื้นที่ชนบทที่ขาดโอกาส และด้อยทางการศึกษา ให้มีโอกาสพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ มีทักษะทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น จนถึงระดับพออยู่พอกิน มีสุขภาพอนามัยดี มีศีลธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมที่ดีตลอดจนตระหนักในสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบของพลเมืองดี ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้สถานศึกษาและศาสนสถานเป็นศูนย์กลางพัฒนาชนบท

2. แนวนโยบายเฉพาะ มีดังนี้

1) พัฒนาคุณภาพของประชาชนในชนบท เพื่อพัฒนาทางด้านสังคมและสร้างพื้นฐานความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ

2) ส่งเสริมการรู้หนังสือ และการใช้ภาษาไทย ในชีวิตประจำวันเพื่อให้คงสภาพการรู้หนังสือ

3) จัดทำแผนงานและโครงการพัฒนาชนบท ให้มีลักษณะเป็นแบบผสมผสานและมีเอกภาพในด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ และกำหนดพื้นที่เป้าหมาย โดยมีองค์กรระดับกระทรวง กรม จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เป็นผู้รับผิดชอบในการประสานด้านแผนงาน โครงการ บุคลากร และงบประมาณ

3. แนวนโยบายการประสานงาน ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินการไว้ 2 ส่วน คือ

3.1 แผนการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1) เพื่อให้ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน มีโอกาสอ่านหนังสือและใช้ภาษาไทยที่มีลักษณะเหมาะสม และสอดคล้องกับการแก้ปัญหาของท้องถิ่น

2) เพื่อให้ประชาชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ด้วยการจัดให้มีการกระจายข่าวสารข้อมูลจากส่วนกลาง สู่ส่วนท้องถิ่น อย่างมีระบบ และต่อเนื่อง

3) เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาชนบท ระหว่างองค์กรของรัฐและองค์กรเอกชน

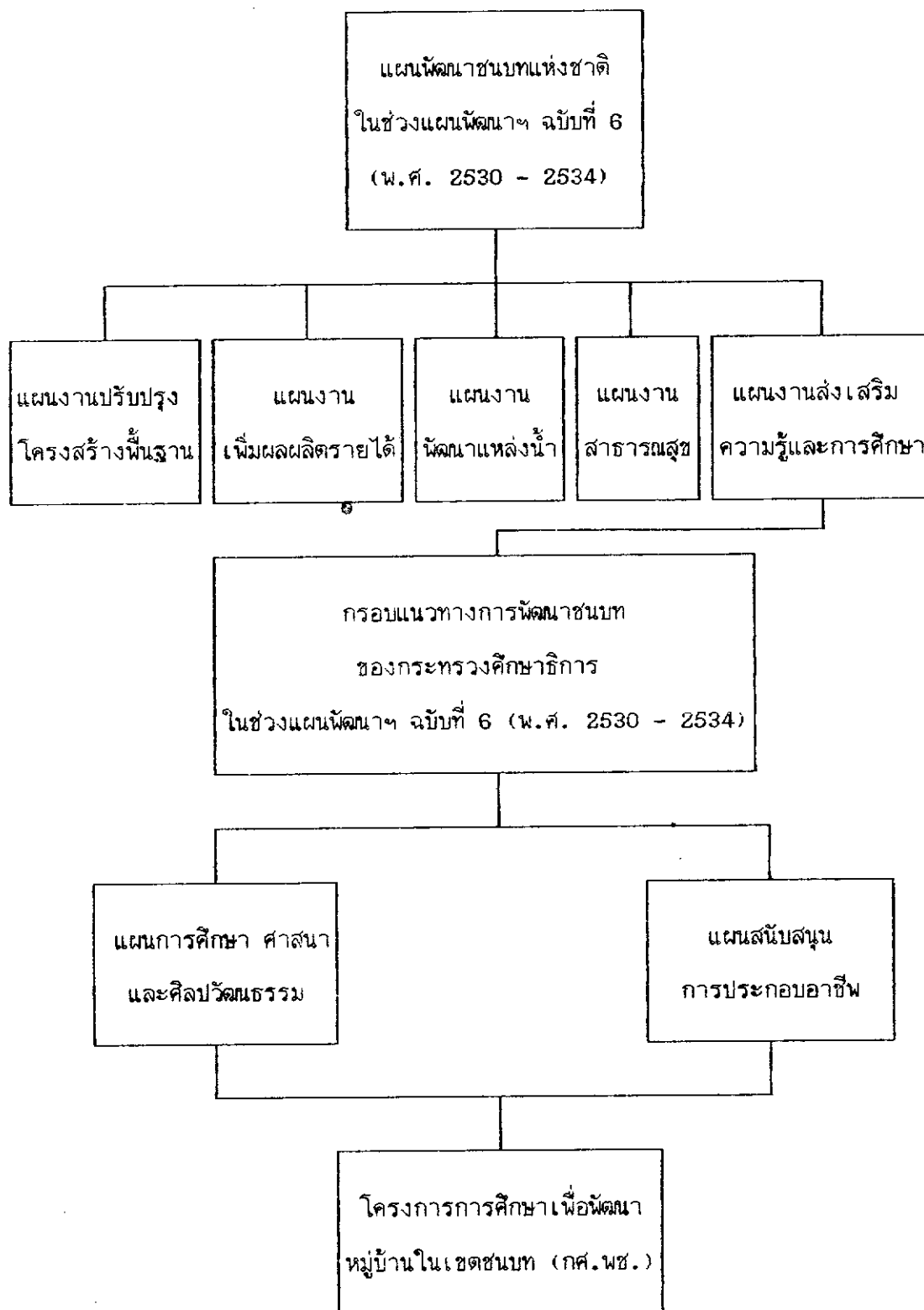
4) เพื่อเผยแพร่ความรู้พื้นฐานอันจำเป็นแก่การดำรงชีวิต ตลอดจนเผยแพร่เทคนิคใหม่ ๆ เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน

5) เพื่อส่งเสริมให้มีตัวแทนอาสาสมัครภาคเอกชนเป็นแกนหลักในการพัฒนาชนบท โดยจัดให้มีการอบรมผู้ที่จะเป็นผู้นำท้องถิ่นของแต่ละชุมชน อย่างมีระบบและดำเนินการให้ครบวงจร

3.2 แผนสนับสนุนการประกอบอาชีพ มีวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติดังนี้

- 1) เพื่อให้กลุ่มประชาชน นำเอาความรู้ ทักษะ ทางด้านวิชาชีพไปใช้ในการประกอบอาชีพประจำวัน และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 2) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เพิ่มผลผลิต และเพิ่มรายได้ทางครอบครัว ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
- 3) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มประชาชนเป้าหมาย ได้ใช้ความรู้และทักษะที่มีอยู่ นำเอาวัสดุในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ประจำวัน และจำหน่าย
- 4) เพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้แก่กลุ่มประชาชนเป้าหมาย ด้วยการจัดให้มีการฝึกอบรม เกี่ยวกับการอาชีพของท้องถิ่น ในด้านการผลิต การเก็บรักษา การจัดจำหน่าย ในรูปของการสหกรณ์ หรือการดำเนินการโดยองค์คณะบุคคล

จากแนวนโยบายในการพัฒนาชนบท ดังที่ได้กล่าวแล้วทั้งในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 และฉบับที่ 6 รวมทั้งกรอบแนวทางการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้กำหนดแนวนโยบายให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับชาติ บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งมีหน่วยปฏิบัติงานอยู่ในระดับหมู่บ้าน และเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชน จึงเป็นหน่วยงานที่เป็นแกนกลางในการพัฒนาคนในชุมชน ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท หรือโครงการ กศ.นช. ซึ่งเป็นหนึ่งในจำนวน 49 โครงการ ที่สนองทั้งแผนงานเพิ่มผลผลิต แผนงานสาธารณสุข และแผนงานส่งเสริมความรู้และการศึกษา โดยมีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีบทบาทเป็นแกนหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ที่รับภาระในการพัฒนาชนบทให้สอดคล้องกับแผนแม่บทซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของโครงการ กศ.พช. กับแผนแม่บทระดับชาติ

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) เกิดจากความจำเป็นต้องการแก้ไขปัญหาคความยากจนและต้องการพัฒนาชนบทล้าหลังมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) คือ ปี พ.ศ. 2526 เริ่มดำเนินโครงการปีละ 300 โรงเรียน จนถึง ปี พ.ศ. 2529 เมื่อประเทศพัฒนาเข้าสู่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) โครงการ กศ.พช. ได้รับงบประมาณสนับสนุนให้ดำเนินการเพิ่มขึ้นปีละ 1,500 โรงเรียน โดยขยายพื้นที่พัฒนาจาก 38 จังหวัด เป็น 72 จังหวัด ซึ่งในช่วง 2 ปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 โครงการ กศ.พช. ได้รับงบประมาณสนับสนุนให้ขยายพื้นที่ดำเนินการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้โครงการอีสานเขียวเพิ่มขึ้นอีกปีละ 1,500 โรงเรียน รวมจำนวนโรงเรียนที่เข้าโครงการ กศ.พช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 จนถึงปี พ.ศ. 2534 มีจำนวนทั้งสิ้น 12,220 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 27)

เหตุผลและความจำเป็นในการให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เพราะสามารถเป็นศูนย์กลางในการประสานงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนและมีโรงเรียนประถมศึกษากระจายไปทั่วทุกตำบลถึงระดับหมู่บ้านจำนวนทั้งสิ้น 31,349 โรงเรียน มีครูประถมศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 338,020 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : ง) ครูเหล่านี้มีความรู้พื้นฐานที่จะช่วยพัฒนาชนบทได้ หากได้รับการสร้างประสบการณ์ที่จำเป็นให้ เพื่อให้มีส่วนช่วยพัฒนาชุมชนในเขตชนบท

1. ความหมายและขอบข่าย การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท หมายถึง การเสนอแนวการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่นักเรียนและชุมชน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคนในหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ ตามเป้าหมายของโครงการ ให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทุกโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ชนบท จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความต้องการของท้องถิ่น และสามารถให้บริการการศึกษาด้านอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม นันทนาการ และข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่นักเรียน และประชาชนในท้องถิ่นได้

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ โครงการ กศ.พช. ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการประสานงาน ตามกรอบแนวทางการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในส่วนของแผนการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม และแผนสนับสนุนการประกอบอาชีพ เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการช่วยพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้
- 2) ส่งเสริมให้ครูและผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
- 3) เพื่อพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง
- 4) ให้รู้จักคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ ให้ได้ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ และมีคุณสมบัติของนักพัฒนา
- 5) ให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ในด้านอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
- 6) ปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการ และอาชีพเพื่อพัฒนาชนบท
- 7) ปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
- 8) ปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น

3. เป้าหมายของโครงการ ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่เป้าหมายที่เข้าโครงการให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การสาธารณสุข และการปกครองตนเอง ให้มีคุณภาพสูง สามารถดำเนินงานเป็นศูนย์กลางในการช่วยพัฒนาชนบท ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 26)

- 1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อคุณภาพชีวิต

2) สามารถสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการพัฒนาคนในหมู่บ้านมาจัดทำเป็นโครงการ

3) จัดการพัฒนาผู้นำต่าง ๆ และบุคลากรในท้องถิ่น ให้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องผู้นำกลุ่มและการพึ่งตนเอง

4) ให้การศึกษาวิชาชีพและข่าวสารแก่ประชาชน

5) เป็นศูนย์ส่งเสริมและประสานงานด้านการกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นแก่ประชาชน

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่เป้าหมาย สามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้สนองต่อการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในเขตชนบท

2) ครูให้ความรู้ในการจัดโรงเรียน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบทด้านการศึกษา วิชาชีพ ศิลปวัฒนธรรม นันทนาการ พละนันทรม และข่าวสารได้ทั่วถึง

3) เตรียมนักเรียนที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ ให้มีความรู้ความสามารถ ในด้านกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและครอบครัว

4) โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม มาใช้ในการพัฒนาคน

5) โรงเรียนมีส่วนช่วยลดปัญหาความยากจน และคนว่างงาน ในท้องถิ่นได้

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน

โรงเรียนประถมศึกษา เป็นสถานการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่าสถานการศึกษาประเภทอื่น นอกจากนั้นบุคลากรของโรงเรียนซึ่งเป็นครูก็เป็นบุคคลที่ชุมชนให้การยอมรับและยกย่องนับถือว่าเป็นผู้นำชุมชนด้านความรู้ต่าง ๆ โรงเรียนประถมศึกษาจึงมีศักยภาพที่พร้อมที่จะเป็นแหล่งความรู้แก่ชุมชน ทั้งโดยบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนเองและโดยการยอมรับและมุ่งหวังของชุมชน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีผู้เสนอหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้หลายท่าน อาทิ

พอล และโรเบิร์ต (Citing Nelson B. Henry. 1953 : 52; Paul and Robert) กล่าวว่า โรงเรียนชุมชนควรให้การศึกษานอกห้องเรียนต่าง ๆ นอกเหนือจากการสอนให้นักเรียนรู้หนังสือ เป็นผู้ที่มีความคิดในทางที่ดี เป็นหน่วยผลิตที่มีประสิทธิภาพ บริการที่โรงเรียนให้มีแกนกลาง คือ หลักสูตรที่สอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาภายในชุมชน บริการทางการศึกษาของโรงเรียน ใช้หลักการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยอาศัยทรัพยากรของชุมชน เป็นบ่อเกิดของความรู้ ฯลฯ

จาคอบสัน และคนอื่น ๆ (Citing Ramirez, Emilliano C. 1969 : 446 - 478; Jacobson and others) กล่าวว่า โรงเรียนกับชุมชนควรมีส่วนรวมในการตัดสินใจ เช่น ในเรื่องเนื้อหาของหลักสูตรกิจกรรมในโรงเรียน การแก้ปัญหาของโรงเรียน การให้ความช่วยเหลือ เช่น การเงิน วัสดุแรงงาน วิทยากร และการให้บริการ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาผู้ใหญ่ สันทนาการ บริการห้องสมุด การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

เอ็ดเวิร์ด (Citing Lorry B. Decker. 1972 : 5; Edward) กล่าวว่า โรงเรียนชุมชนควรให้บริการทางการศึกษาตลอดวันแก่บุคคลทุกวัย เพื่อช่วยให้บุคคลเรียนรู้การปรับปรุงวิธีที่จะอยู่ร่วมกัน และดำเนินชีวิตส่วนตัวอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารทางวิชาการเรื่องแนวทางการดำเนินงานพัฒนาชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน. 2520 : 9) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่สามารถร่วมมือประสานงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นบทบาทที่โรงเรียนควรจะดำเนินการในการพัฒนาชุมชน คือ

1. กระตุ้นให้ประชาชน เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและหาทางแก้ไขมิใช่เพียงแต่คิดปลงตก
2. วางแผนและดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น
3. กระจายปัญหาของชุมชน ให้รับรู้ในกลุ่มชนทั่วไปของชุมชนเพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่มีอยู่ เพื่อช่วยหาทางแก้ไข
4. โรงเรียนเข้าเกี่ยวข้องกับผู้นำ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่เป็นที่ยอมรับนับถือในกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชน
5. โรงเรียนต้องมีวิธีการอันเป็นที่ยอมรับกันเป็นอย่างดีจากชุมชน
6. โรงเรียนต้องเป็นแหล่งที่ให้การเรียนรู้ ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่สมาชิกของชุมชน

สุพิชญา อีระกุล (2520 : 42) กล่าวว่า โดยหลักการ โรงเรียนและชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อให้ดำรงชีพในชุมชน ดังนั้นบทบาทของโรงเรียนที่พึงให้กับชุมชน คือ

1. เป็นแหล่งจัดสรรและคัดเลือกคนให้ชุมชน
2. เป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน
3. เป็นแหล่งรวมวิชาสาขาต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าให้แก่

นักเรียนที่จะไปเป็นสมาชิกของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนจะมีบุคคลที่มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน

4. เป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม
5. เป็นศูนย์รวมของชุมชน

การจัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน โรงเรียนต้องมีบทบาท ดังนี้

(สุพิชญา อีระกุล. 2520 : 45)

1. ให้ประชาชนในชุมชนแสวงหาความรู้ และใช้บริการต่าง ๆ ของโรงเรียน
2. กระตุ้นและจูงใจให้ประชาชนรู้จักปฏิบัติในด้านสุขภาพอนามัย เกษตร คหกรรม

อุตสาหกรรมในครอบครัว สวัสดิภาพสังคม เพื่อยกฐานะเศรษฐกิจของประชาชนให้ดีขึ้น

3. โรงเรียนต้องส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกันพัฒนาชุมชนของตนเอง
4. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจระบอบประชาธิปไตย
5. ให้ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพในการวางแผนนโยบาย โครงการสอน ร่วมงาน

ร่วมกิจกรรม ของโรงเรียนให้มากขึ้น

6. ทำหน้าที่เป็นผู้นำให้กับชุมชน ในการทำงานในชุมชน โดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ

ในชุมชนเป็นพื้นฐาน

7. กระตุ้นให้เกิดการวางแผนในชุมชน
8. ร่วมมือปรับปรุงโครงการการศึกษาของหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชนให้เกิดผลดีกับ

ประชาชนในท้องถิ่นยิ่งขึ้น

9. รับผิดชอบในกิจกรรมของชุมชนที่มีขึ้น เช่น งานประจำปี งานสงกรานต์

งานปีใหม่ ฯลฯ

10. ดำเนินการสอนและบริการชุมชน ให้เป็นไปตามความต้องการของบุคคลทุกคน

ในชุมชน

11. ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน
12. ใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์
13. ให้ประชาชนในชุมชนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพโดยสุจริต

ค้วน ชาวหนู (2526 : 41 - 45) กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรร่วมจัดปัญหาของชาวชนบท โดยร่วมกันพัฒนาชนบทในท้องถิ่น ช่วยเหลือชุมชนให้ได้รับประโยชน์จากโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนควรปฏิบัติหน้าที่ใน 3 ประการ คือ

1. สอนและอบรมนักเรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และแผนการศึกษา

แห่งชาติ

2. สอนประชาชน ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ
 - 1) ความรู้ทั่วไปและอาชีพ
 - 2) ปลูกฝังให้ประชาชน มีความรับผิดชอบต่อเยาวชนร่วมกับโรงเรียน
 - 3) ปลูกฝังให้ประชาชนเกิดความรับผิดชอบต่อชุมชน
 - 4) สอนให้ประชาชนเป็นพลเมืองดี มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและหน้าที่ของตน
3. บริการชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ จัดบริการให้กับประชาชน
 - 1) ด้านสุขภาพอนามัย และการรักษาอนามัยส่วนบุคคล
 - 2) ด้านวัฒนธรรม อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
 - 3) ด้านนันทนาการ บริการสถานที่ อุปกรณ์ด้านกีฬาและดนตรี
 - 4) เผยแพร่ข่าวสาร สร้างความเข้าใจแก่ประชาชน

ยงยุทธ โคตมะ (2526 : 19) ได้สรุปลักษณะของกิจกรรมที่โรงเรียนประถมศึกษาจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. โรงเรียนจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งบริการชุมชนโดย
 - 1) ส่งเสริมความรู้ทั่วไปและอาชีพ
 - 2) เป็นแหล่งข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
 - 3) ให้โรงเรียนเป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

ในท้องถิ่น

2. โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งอาจประสานงานกับองค์กร มูลนิธิ หรือเอกชน เข้ามาร่วมในการให้บริการด้านสวัสดิการหรือพัฒนาชุมชน

3. โรงเรียนแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำท้องถิ่น หรือเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน

จากทัศนะต่าง ๆ ที่กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน หรือพัฒนาชนบทตามที่นักวิชาการได้อ้างไว้ข้างต้นนั้น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. และเป้าหมายของโครงการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษา ในการดำเนินกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน รวมทั้งบทบาททางการศึกษาของครูต่อการพัฒนาชุมชนมีดังนี้

สุรพงศ์ พูลสุวรรณ (2526 : 77 - 83) ศึกษาบทบาททางการศึกษาของครูใหญ่ต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชนบทเขตการศึกษา 11 สรุปว่า ครูใหญ่มีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เรียงตามลำดับ คือ บทบาทในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและประชาชน บทบาทในด้านการให้ความรู้แก่ประชาชนและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่น และบทบาทด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน ซึ่งบทบาทดังกล่าว ครูใหญ่ยังมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากครูใหญ่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของงานด้านนี้ นอกจากนี้ ยังพบว่า ครูใหญ่ที่มีอายุต่างกันจะมีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนต่างกัน ส่วนประสบการณ์และภูมิปัญญาของครูใหญ่ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูใหญ่

บุญเลิศ นนทลือชา (2526) ได้ศึกษาเรื่องความมุ่งหวังของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของครูที่มีต่อชุมชนชนบท ได้สรุปผลการวิจัยว่า ผู้นำท้องถิ่นมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับบทบาทของครูที่มีต่อชุมชนในระดับสูง ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมือง การปกครอง สูงกว่ากลุ่มอื่น ส่วนคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านมีความมุ่งหวังในด้านเศรษฐกิจสูงกว่ากลุ่มอื่น

สะอาด พงอินทร์ (2527) ศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน พบว่า ครูมีการปฏิบัติจริงในการพัฒนาชุมชนชนบททุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ครูเห็นว่า บทบาทที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม ส่วนผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า บทบาทที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ บทบาทด้านการเมืองและการปกครอง สำหรับบทบาทที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุด คือบทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ งานวิจัยยังระบุว่าครูและผู้บริหารการศึกษามีความคาดหวังต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูสูงกว่าบทบาทที่ครูปฏิบัติได้จริง

สุรัตนา บุระวิทย์ (2528) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่ากิจกรรมที่จัดบริการชุมชน ด้านการให้ข่าวสารข้อมูล การให้บริการด้านอาคารสถานที่ เครื่องใช้และบุคลากรในโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนบริการด้านความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต ทักษะวิชาชีพ และการพัฒนาตัวแทนกลุ่มเป้าหมายอยู่ในเกณฑ์น้อย

สุรางค์ ชูสิงห์ (2529 : 91 - 95) ศึกษาทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการ กศ.พช. พบว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูไม่ได้พักที่โรงเรียน ทำให้ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า การวางแผนด้านการศึกษายังไม่ดีพอ ไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ขาดการประสานกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น

ศิริณา กระสาททอง (2530 : 119) ศึกษาการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูประถมศึกษาในเขตพื้นที่ยากจนชนบท เขตการศึกษา 11 พบว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านการศึกษ เศรษฐกิจ อาชีพ และการเมือง การปกครอง โดยส่วนรวม ครูรับรู้ว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่ครูรับรู้ว่าได้ปฏิบัติมากที่สุด คือจัดสนับสนุนให้มีแหล่งบริการข่าวสารทางด้านวิชาการ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

โชติ บุญทน (2531 : 91 - 110) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยสรุปว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นโดยส่วนรวมต่อบทบาทของโรงเรียนในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนครูในโรงเรียน

ในโครงการ กศ.พช. เห็นว่าโดยส่วนรวมปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการต่อบทบาทของโรงเรียนในการจัดการบริการการศึกษาจากระบบโรงเรียน โดยส่วนรวมแตกต่างกัน

สุถี แสนสุวรรณศรี (2533) ได้ศึกษาเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติงานต่อโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่าทั้งผู้บริหารและครู เห็นด้วยกับการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. แต่ยังไม่เข้าใจรูปแบบการพัฒนาตามโครงการอย่างแท้จริง และการดำเนินงานยังขาดความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่จากกระทรวงต่าง ๆ ในพื้นที่ ประชาชนยังไม่เข้าใจการดำเนินงานของโครงการ นอกจากนี้ ยังพบว่าครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีเจตคติต่อกิจกรรม โครงการ กศ.พช. ไม่แตกต่างกัน

บุญทัน สุขกลาง (2534 : 128 - 129) ศึกษาการจัดกิจกรรมในโรงเรียนโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ตามทัศนะข้าราชการครูและนักเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. และครูผู้สอนในโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีทัศนะต่อการจัดกิจกรรมในโรงเรียนโครงการ กศ.พช. ในทุกด้านแตกต่างกัน ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีทัศนะต่อการจัดกิจกรรมในโรงเรียนโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน

จากผลงานวิจัยที่มีในประเทศ จะเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาชุมชน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไข โครงการให้สามารถดำเนินการพัฒนาชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 5 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม
สำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.
แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและทำการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาข้อสรุปต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากขอบเขตด้านประชากรที่ระบุในบทที่ 1 มีประชากรเป้าหมาย ซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าโครงการ กศ.พช. ในปีงบประมาณ 2534 มีอยู่ 1,609 โรงเรียนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม ได้เจาะจงเลือกเอาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ กศ.พช. โดยตรง ในที่นี้กำหนดเอาโรงเรียนละ 2 คน คือ ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการอีก 1 คน ดังนั้น จากโรงเรียนในโครงการ 1,609 โรง จะมีผู้ที่อยู่ในข่ายได้รับเลือกเป็นผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 3,218 คน แยกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน 1,609 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ 1,609 คน จำนวนที่กล่าวนี้เป็นประชากรเป้าหมายของการวิจัย

การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย ได้ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยสุ่มให้ได้อัตราส่วนตามภาคภูมิศาสตร์ และตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดจากจำนวนของโรงเรียน โดยใช้ตารางการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane. 1973 : 1088) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้น จากโรงเรียนทั้งหมด 1,609 โรงเรียน จะได้จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 321 โรงเรียน คิดเป็นอัตราส่วนระหว่างกลุ่มตัวอย่างต่อประชากรเป็น 1 ต่อ 5 เมื่อถือตามเกณฑ์นี้ จะได้ผู้ตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แยกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียนโรงละ 1 คน เป็น 321 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ โรงละ 1 คน เป็น 321 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เป็นจำนวนทั้งสิ้น 642 คน

2. ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random Sampling) คือ แต่ละภาคภูมิศาสตร์แบ่งประชากรเป็น 3 กลุ่ม ตามขนาดโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับสลากประชากรกลุ่มย่อยทั้ง 3 กลุ่ม ของแต่ละภาคภูมิศาสตร์ ในอัตราส่วนเดียวกัน จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามขนาดของโรงเรียนในแต่ละภาค ดังแสดงในตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียนในโครงการทั้งหมด และจำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์และตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		รวม	
	ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง	ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง	ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง	ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง
ภาคภูมิศาสตร์								
ภาคกลาง	77	15	167	33	39	8	427	56
ภาคเหนือ	125	25	195	39	27	6	203	70
ภาคตะวันออก	19	4	54	11	12	2	85	17
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	124	25	342	68	130	26	596	119
ภาคใต้	72	14	190	38	36	7	298	59
รวม	417	83	948	189	244	49	1,609	321

หมายเหตุ : จำนวนโรงเรียนในโครงการ กค.พช. ทั้งหมด ถู้อตามตัวเลขในบัญชีโครงการตามแผนพัฒนาชนบท ระดับจังหวัด ประจำปี 2534 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

จากตาราง 1 ได้จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 321 โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนได้คัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ อย่างละ 1 คน รวมผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้บริหารโรงเรียน 321 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ 321 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 642 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามโครงการ กศ.พช. ตามที่ระบุในขอบเขตด้านเนื้อหา โดยจำแนกกิจกรรมเป็น 8 ด้าน ตามที่ระบุในขอบเขตด้านเนื้อหา

2) นำการปฏิบัติงานที่วิเคราะห์ได้จาก ข้อ 1 มาสร้างเป็นข้อคำถาม ในขั้นแรกสร้างได้ทั้งสิ้น 120 ข้อ จำแนกเป็น 8 ด้าน ๆ ละ 14-16 ข้อ เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของงานวิจัย

3) นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมประกันคุณภาพ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของเนื้อหา

4) ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของประธานและกรรมการควบคุมประกันคุณภาพ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นนี้เหลือข้อคำถามทั้งสิ้น 102 ข้อ เฉลี่ยด้านละ 10-13 ข้อ

5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้ว จำนวน 102 ข้อ ไปทดลองเพื่อหาคุณภาพ โดยไปทดสอบใช้กับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 40 คน ใน 20 โรงเรียน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบัค (Cronbach) เพื่อจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับจริง โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง และครอบคลุมการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน ด้านละ 6-7 ข้อ ได้ข้อคำถามทั้ง 8 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่น แต่ละด้านระหว่าง 0.7810 ถึง 0.9156 และมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98072 ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายด้าน และรวมทั้งฉบับ ที่ได้จากการทดลอง เครื่องมือ

การปฏิบัติงานจำแนกเป็นรายด้าน	ค่าความเชื่อมั่น
1. การปรับปรุงการเรียนการสอน	0.7810
2. การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ	0.8867
3. การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น	0.8993
4. การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	0.8611
5. การให้การศึกษาแก่ประชาชน	0.8977
6. การเป็นศูนย์ประสานงาน	0.9156
7. การเป็นแหล่งข่าวสาร	0.8831
8. การเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม	0.8668
ทั้งฉบับ	0.9807

2. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา วุฒิการศึกษา และข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ภาควิชาศาสตร์ ขนาดโรงเรียน และที่ตั้งโรงเรียน เป็นคำถามแบบเลือกตอบ มีทั้งหมด 7 ข้อ

ตอนที่ 2. เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ช่วงคะแนน ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด 8 ด้าน รวม 50 ข้อ คือ

- 1). ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ตั้งแต่ข้อ 1-6
- 2). ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ ตั้งแต่ข้อ 7-12
- 3). ด้านการพัฒนาศักยภาพในท้องถิ่น ตั้งแต่ข้อ 13-19
- 4). ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ตั้งแต่ข้อ 20-25
- 5). ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ตั้งแต่ข้อ 26-31
- 6). ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน ตั้งแต่ข้อ 32-38
- 7). ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร ตั้งแต่ข้อ 39-44
- 8). ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม
ตั้งแต่ข้อ 45-50

ในคำถามแต่ละข้อได้กำหนดน้ำหนักคะแนน เป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	ปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด หรือไม่ปฏิบัติเลย

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ในแต่ละด้าน
ทั้ง 8 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอลหนังสือจากกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
ไปยังผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการที่อยู่ในโรงเรียนที่เข้าโครงการ กศ.พช. ที่
คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 321 โรงเรียน

2. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยจัดส่งแบบสอบถาม และหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 321 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 642 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 1-15 ตุลาคม พ.ศ. 2535

3. ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้วิจัย ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ.2535 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2536 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนรวม 489 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความเรียบร้อย และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสในแบบรายการสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ที่กองแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อคำนวณค่าสถิติ ดังต่อไปนี้

1) หาค่าร้อยละของข้อคำถาม ในแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ และข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานอยู่

2) หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนน สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3) ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วย t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว F-test (One Way Anova) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4) สำหรับแบบสอบถามปลายเปิด ในตอนที่ 3 ได้ทำการวิเคราะห์ โดยจำแนกคำตอบออกตามเนื้อหา ทำการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละของคำตอบแต่ละข้อ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ และอักษรย่อที่กำหนดใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน

S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่าง

t แทน ค่า t ที่ใช้พิจารณาใน t-distribution

F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

df แทน ระดับขั้นแห่งความอิสระ (degree of freedom)

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งเป็น 4 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช.
3. เปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนแต่ละกลุ่ม
4. ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะทั่วไป

ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่ง เพศ อายุ ประสบการณ์
วุฒิการศึกษา ภาควิชาศาสตร์ ขนาดโรงเรียน และที่ตั้งโรงเรียน นำเสนอในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ตอบทั้งหมด	489	100.00
1. <u>ตำแหน่ง</u>		
- ผู้บริหารโรงเรียน	249	50.92
- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	239	48.88
- (ไม่ระบุ)	1	0.20
2. <u>เพศ</u>		
- ชาย	435	88.96
- หญิง	50	10.22
- (ไม่ระบุ)	4	0.82
3. <u>อายุ</u>		
- 30 ปี หรือต่ำกว่า	24	4.91
- 31 - 45 ปี	310	63.39
- 46 - 60 ปี	155	31.70
4. <u>ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน</u>		
- ต่ำกว่า 5 ปี	20	4.09
- 5 ปี - 10 ปี	58	11.86
- มากกว่า 10 ปี	411	84.05
5. <u>วุฒิทางการศึกษา</u>		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	78	15.95
- ปริญญาตรี	399	81.60
- สูงกว่าปริญญาตรี	12	2.45

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
6. <u>ภาคภูมิศาสตร์</u>		
- ภาคกลาง	79	16.16
- ภาคเหนือ	122	24.95
- ภาคตะวันออก	34	6.95
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	171	34.97
- ภาคใต้	83	16.97
7. <u>ขนาดโรงเรียน</u>		
- ขนาดเล็ก (มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน)	131	26.79
- ขนาดกลาง (มีนักเรียน 121 - 300 คน)	281	57.46
- ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนมากกว่า 300 คน)	77	15.75
8. <u>ที่ตั้งโรงเรียน</u>		
- อยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการเร่งรัด พัฒนาเฉพาะพื้นที่	172	35.17
- อยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีโครงการเร่งรัด พัฒนาเฉพาะพื้นที่	294	60.12
- (ไม่ระบุ)	23	4.70

จากตาราง 3 ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง
จำนวนทั้งสิ้น 489 คน ผู้ตอบร้อยละ 50.92 เป็นผู้บริหารโรงเรียน และร้อยละ 48.88 เป็น
ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ด้านเพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 88.96 เป็นชาย และ
ร้อยละ 10.22 เป็นหญิง ในด้านอายุ ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีอายุปานกลางระหว่าง

31 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.39 รองลงมาได้แก่ อายุมากกว่า 46 - 60 ปี มีร้อยละ 31.70 และต่ำสุด คือ อายุ 30 ปีหรือต่ำกว่า มีเพียงร้อยละ 4.91 ด้านประสบการณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นเวลามากกว่า 10 ปี มีถึงร้อยละ 84.05 รองลงมา ได้แก่ ผู้ที่มีประสบการณ์ 5 ปี - 10 ปี มีร้อยละ 11.86 และ ผู้ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีเพียงร้อยละ 4.09 สำหรับด้านวุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คือ มีร้อยละ 81.60 รองลงมามีวุฒิมัธยมศึกษาต่ำกว่า ปริญญาตรี มีร้อยละ 15.95 และผู้มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมีเพียงร้อยละ 2.45

ด้านภาคภูมิศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.97 ปฏิบัติงานอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 24.95 อยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 16.97 อยู่ในภาคใต้ ร้อยละ 16.16 อยู่ในภาคกลาง และ ร้อยละ 6.95 อยู่ในภาคตะวันออก เกี่ยวกับขนาดโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57.46 ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน 121 - 300 คน ร้อยละ 26.79 อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 120 คน หรือน้อยกว่า และร้อยละ 15.75 อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งมีนักเรียนมากกว่า 300 คน ด้านที่ตั้งโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60.12 ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ มีเพียงร้อยละ 35.17 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่โครงการดังกล่าว ได้แก่ โครงการอีสานเขียว โครงการพัฒนาออยตุง โครงการปฏิรูปที่ดินในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ โครงการจัดที่ทำกินแก่ราษฎรผู้ยากไร้ โครงการพัฒนาเพื่อความหวังใหม่ โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก โครงการพัฒนาพื้นที่พื้นที่ภาคใต้ที่ประสบอุทกภัย โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน และ โครงการโขงชีมูล เป็นต้น

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช.

การนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. เป็นการนำเสนอข้อคำถามเป็นรายข้อและรายด้าน เพื่อให้เห็นความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนโดยส่วนรวม ก่อนที่จะเปรียบเทียบความคิดเห็นสำหรับกลุ่มในตอนต่อไป

สำหรับค่าเฉลี่ยที่นำเสนอต่อไปนี้ ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ และมีความหมายดังนี้คือ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 2.33 หมายถึง ปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34 - 3.66 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.67 - 5.00 หมายถึง ปฏิบัติมาก

เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ได้นำค่าเฉลี่ยเสนอในรูปแบบภูมิกับแต่ละข้อและแต่ละทาง
ด้วย ดังแสดงในตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.
ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียน จำแนกเป็นรายชื่อและรายด้าน

ด้านและกิจกรรมการปฏิบัติงาน	ค่าสถิติ		แผนภูมิแสดงระดับค่าเฉลี่ย		
	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก
			1.00	2.33	3.66 5.00
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน					
1) จัดกิจกรรมให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน	2.96	1.81			
2) สอนการทำปุ๋ยหมักแก่นักเรียน	3.05	1.09			
3) จัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงความกตัญญู กตเวทิต่อผู้มีพระคุณ	4.03	0.93			
4) จัดกิจกรรมฟังเทศน์ของนักเรียนในวันสำคัญ ต่าง ๆ	3.58	1.06			
5) จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการอ่านและ การติดตามข่าวสารบ้านเมือง	3.76	0.86			
6) จัดกิจกรรมพัฒนาสาธารณสถานและ โบราณสถานของชุมชน	3.78	0.89			
เฉลี่ยด้านที่ 1	3.53	0.68			

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านและกิจกรรมการปฏิบัติงาน	ค่าสถิติ		แผนภูมิแสดงระดับค่าเฉลี่ย			
	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ						
7) ร่วมมือกับผู้นำชุมชน จัดเก็บข้อมูล รวบรวมปัญหา	3.44	1.02				
8) จัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน	2.99	0.98				
9) ร่วมมือกับประชาชน สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	3.26	0.99				
10) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน	3.39	0.97				
11) สำรวจความต้องการของประชาชน ในการเข้าฝึกอบรมเพื่อยกระดับรายได้	2.96	1.01				
12) ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำรวจสภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	2.74	1.06				
เฉลี่ยด้านที่ 2	3.13	0.80				

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านและกิจกรรมการปฏิบัติงาน	ค่าสถิติ		แผนภูมิแสดงระดับค่าเฉลี่ย		
	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก
			1.00	2.33	3.66 5.00
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น					
13) ให้การอบรมบุคลากรในท้องถิ่น มีความเข้าใจระบบการทำงานเป็นกลุ่ม	2.92	1.03			
14) จัดอบรมหรือชักจูงชาวบ้าน ให้รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม	3.31	1.04			
15) แนะนำประชาชนให้รู้จักวางแผน และประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น	3.23	0.98			
16) จัดหาและส่งเสริมให้มีป้ายคำขวัญเกี่ยวกับการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์	3.34	1.00			
17) ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น จัดตั้งคณะกรรมการประชาชน เพื่อบริการศูนย์ข่าวสาร	3.22	1.06			
18) จัดค่ายพัฒนาชุมชน โดยร่วมมือกันระหว่างบ้าน วัดกับโรงเรียน	2.61	1.18			
19) ร่วมมือกับหน่วยพัฒนาท้องถิ่น ให้ความรู้ด้านการพัฒนาท้องถิ่นแก่ประชาชน	3.08	1.05			
เฉลี่ยด้านที่ 3	3.11	0.83			

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านและกิจกรรมการปฏิบัติงาน	ค่าสถิติ		แผนภูมิแสดงระดับค่าเฉลี่ย			
	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น						
20) ร่วมมือกับหน่วยงานพัฒนาพื้นที่ ให้การอบรมผู้นำท้องถิ่น	3.15	1.05				
21) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่น บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน	3.22	1.05				
22) ร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นในการชักจูงประชาชนให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์	3.73	0.96				
23) มีส่วนร่วมในการแนะนำ และช่วยเหลือการบริหารงาน ของสภาตำบล	3.37	1.19				
24) แนะนำประชาชนให้รู้จักใช้สิทธิในการเลือกผู้นำ ผู้แทนกลุ่ม	3.84	0.99				
25) คัดเลือกบุคคลตัวอย่างในหมู่บ้าน	3.15	1.22				
เฉลี่ยด้านที่ 4	3.41	0.83				

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านและกิจกรรมการปฏิบัติงาน	ค่าสถิติ		แผนภูมิแสดงระดับค่าเฉลี่ย			
	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน						
26) จัดศูนย์วิชาชีพในโรงเรียน เพื่อแนะนำประชาชน	2.85	1.16				
27) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้ความรู้แก่เยาวชนในหมู่บ้าน ในเรื่องที่ชุมชนสนใจ	3.05	1.06				
28) เป็นที่ปรึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นให้แก่ชุมชน	3.42	1.07				
29) มีส่วนร่วมในการผลิต จัดหาหรือแนะนำแหล่งผลิตปุ๋ย พันธุ์พืชผัก พันธุ์สัตว์แก่ประชาชน	2.89	1.13				
30) ให้ความรู้แก่ประชาชนในการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์ภายในชุมชน	2.98	1.17				
31) เชิญวิทยากรผู้มีความรู้ หรือผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ มาแนะนำส่งเสริมอาชีพให้แก่ชาวบ้าน	2.78	1.14				
เฉลี่ยด้านที่ 5	3.10	0.91				

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านและกิจกรรมการปฏิบัติงาน	ค่าสถิติ		แผนภูมิแสดงระดับค่าเฉลี่ย		
	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก
			1.00	2.33	3.66 5.00
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน					
32) เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.67	1.20			
33) ให้โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานในการฝึกอบรมเกี่ยวกับสาธารณสุขมูลฐาน สุขาภิบาลของครอบครัว	3.41	1.13			
34) เป็นศูนย์ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมที่แสดงถึงวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น	3.28	1.09			
35) เป็นศูนย์ประสานในการจัดฝึกอบรมผู้นำการพัฒนาให้แก่ชุมชน	3.22	1.15			
36) เป็นศูนย์กลางในการรณรงค์ให้ประชาชนลด ละ เลิก อบายมุข	3.45	1.07			
37) เป็นศูนย์ประสานงานในการรณรงค์ รักษาสิ่งแวดล้อม	3.53	1.03			
38) เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการชักชวนประชาชนจัดรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์	3.04	1.20			
เฉลี่ยด้านที่ 6	3.22	0.92			

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านและกิจกรรมการปฏิบัติงาน	ค่าสถิติ		แผนภูมิแสดงระดับค่าเฉลี่ย			
	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร						
39) เป็นศูนย์เผยแพร่และอนุรักษ์งานประดิษฐ์ พื้นบ้านของท้องถิ่น	2.69	1.20				
40) แนะนำและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการ วางแผนครอบครัวแก่ประชาชน	3.16	1.15				
41) เผยแพร่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการ ป้องกัน รักษาโรคในชุมชน	3.45	1.09				
42) สานิตแนะนำ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ การเลี้ยงดูเด็กเล็กแก่ประชาชน	2.87	1.20				
43) จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางด้านการเมือง แก่ประชาชน	3.58	1.11				
44) เป็นแหล่งแนะแนวการศึกษา และอาชีพ แก่เยาวชน และประชาชน	3.55	1.04				
เฉลี่ยด้านที่ 7	3.22	0.90				

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านและกิจกรรมการปฏิบัติงาน	ค่าสถิติ		แผนภูมิแสดงระดับค่าเฉลี่ย		
	$\bar{X}$	S	น้อย	ปานกลาง	มาก
			1.00	2.33	3.66 5.00
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการและศิลปวัฒนธรรม					
45) จัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์ในการฝึกกีฬาที่ประชาชน ในชุมชนสนใจ	3.88	1.03			
46) เป็นศูนย์บริการอุปกรณ์การกีฬากับชุมชน	3.75	1.11			
47) อำนวยความสะดวกด้านอาคาร สถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์แก่ประชาชน ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม	4.05	0.96			
48) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้กับชาวบ้าน ในด้านการเล่นกีฬาต่าง ๆ และกติกาที่ถูกต้อง	3.23	1.18			
49) ร่วมมือกับชาวบ้านจัดกิจกรรมศึกษาระยะ เพื่อพัฒนาจิตใจ	3.22	1.08			
50) ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดความรู้ และฝีมือในการผลิตสินค้าพื้นเมือง จากผู้มี ความชำนาญพื้นบ้าน	2.83	1.21			
เฉลี่ยด้านที่ 8	3.49	0.85			
เฉลี่ยทั้ง 8 ด้าน	3.26	0.74			

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. โดยรวมทั้ง 8 ด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.26 นั่นคือ บุคลากรโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. โดยรวมทั้ง 8 ด้านปฏิบัติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยรายด้านสูงสุดคือ 3.53 และค่าเฉลี่ยด้านต่ำสุดคือ 3.10 นั่นคือ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

จากตาราง 4 ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อของกิจกรรมในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.53 ในด้านนี้ประกอบด้วย 6 กิจกรรม มีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากอยู่ 3 กิจกรรม คือ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อผู้มีความ ($\bar{X} = 4.03$) จัดกิจกรรมพัฒนาสาธารณสถานและโบราณสถานของชุมชน ($\bar{X} = 3.78$) และจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการอ่านและการติดตามข่าวสารบ้านเมือง ($\bar{X} = 3.76$) ส่วนอีก 3 กิจกรรม ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ จัดกิจกรรมฝึกเทศน์ของนักเรียนในวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.58$) สอนการทำนุ้ยหมักแก่นักเรียน ($\bar{X} = 3.05$) และจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน ($\bar{X} = 2.96$)

2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ มีค่าเฉลี่ย 3.13 ด้านนี้ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ทุกกิจกรรมปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ การร่วมมือกับผู้นำชุมชนจัดเก็บข้อมูลรวบรวมปัญหา ($\bar{X} = 3.44$) การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.39$) การร่วมมือกับประชาชนสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 3.26$) การจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 2.99$) สำรวจความต้องการของประชาชนในการฝึกอบรมเพื่อยกระดับรายได้ ($\bar{X} = 2.96$) และร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำรวจสภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 2.74$)

3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.11 พิจารณารายกิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรม มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดหาและส่งเสริมให้มีป้ายคำขวัญเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์ ($\bar{X} = 3.34$) การจัดอบรมหรือชักจูงชาวบ้านให้รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.31$) การแนะนำประชาชนให้รู้จักวางแผนและประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.23$) ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นจัดตั้งคณะกรรมการประชาชนเพื่อบริการศูนย์ข่าว ($\bar{X} = 3.22$) ร่วมมือกับหน่วยพัฒนาท้องถิ่นให้ความรู้ด้านการพัฒนาท้องถิ่นแก่ประชาชน

($\bar{X} = 3.08$) การให้การอบรมบุคลากรในท้องถิ่นมีความเข้าใจระบบการทำงานเป็นกลุ่ม

($\bar{X} = 2.92$) และการจัดค่ายพัฒนาชุมชนโดยร่วมมือกันระหว่างบ้าน วัด กับโรงเรียน ($\bar{X} = 2.61$)

4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.41 ประกอบด้วย 6 กิจกรรม มี 2 กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การแนะนำประชาชนให้รู้จักใช้สิทธิในการเลือกผู้นำ ผู้แทนกลุ่ม ($\bar{X} = 3.84$) และการร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นในการชักจูงประชาชนให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 3.73$) ส่วนอีก 4 กิจกรรม ค่าเฉลี่ยปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแนะนำและช่วยเหลือการบริหารงานของสภาตำบล ($\bar{X} = 3.37$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน ($\bar{X} = 3.22$) การร่วมมือกับหน่วยงานพัฒนาพื้นที่ให้การอบรมผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.15$) และการคัดเลือกบุคคลตัวอย่างในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.15$)

5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน มีค่าเฉลี่ย 3.10 และมีกิจกรรมทั้งสิ้น 6 กิจกรรม ทุกกิจกรรมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การเป็นที่ปรึกษาด้านวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นให้แก่ชุมชน ($\bar{X} = 3.42$) การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้ความรู้แก่เยาวชนในหมู่บ้านในเรื่องที่ชุมชนสนใจ ($\bar{X} = 3.05$) ให้ความรู้แก่ประชาชนในการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์ภายในชุมชน ($\bar{X} = 2.98$) การมีส่วนร่วมในการผลิต จัดหา หรือแนะนำแหล่งผลิตปุ๋ย พันธุ์พืชผัก พันธุ์สัตว์แก่ประชาชน ($\bar{X} = 2.89$) การจัดศูนย์วิชาชีพในโรงเรียนเพื่อแนะนำประชาชน ($\bar{X} = 2.85$) และการเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ หรือผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ มาแนะนำส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน ($\bar{X} = 2.78$)

6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน มีค่าเฉลี่ย 3.22 ซึ่งประกอบด้วย 7 กิจกรรม ทุกกิจกรรมมีปฏิบัติงานในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การเป็นศูนย์ประสานงานในการรณรงค์รักษาสีสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.53$) การเป็นศูนย์กลางในการรณรงค์ให้ประชาชน ลด ละ เลิก อบายมุข ($\bar{X} = 3.45$) การให้โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานงานการฝึกอบรมเกี่ยวกับสาธารณสุขมูลฐาน สุขาภิบาลของครอบครัว ($\bar{X} = 3.41$) การเป็นศูนย์ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมที่แสดงถึงวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.28$) การเป็นศูนย์ประสานงานในการจัดฝึกอบรมผู้นำการพัฒนาให้แก่ประชาชน ($\bar{X} = 3.22$)

การเป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการชักชวนประชาชนจัดรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ ($\bar{X} = 3.04$) และการเป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.67$)

7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร มีค่าเฉลี่ย 3.22 ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ซึ่งทุกกิจกรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางด้านการเมืองแก่ประชาชน ($\bar{X} = 3.58$) การเป็นแหล่งแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่เยาวชนและประชาชน ($\bar{X} = 3.55$) การเผยแพร่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการป้องกันรักษาโรคในชุมชน ($\bar{X} = 3.45$) การแนะนำและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวแก่ประชาชน ($\bar{X} = 3.16$) การสาธิตแนะนำและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเล็กแก่ประชาชน ($\bar{X} = 2.87$) และการเป็นศูนย์เผยแพร่ และอนุรักษ์งานประดิษฐ์พื้นบ้านของท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.69$)

8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.49 ประกอบด้วย 6 กิจกรรม กิจกรรมที่ปฏิบัติในระดับมากมี 3 กิจกรรม คือ การอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ แก่ประชาชน ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.05$) การจัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์ในการฝึกกีฬาที่ประชาชนในชุมชนสนใจ ($\bar{X} = 3.88$) และการเป็นศูนย์บริการอุปกรณ์การกีฬาแก่ชุมชน ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนอีก 3 กิจกรรม ปฏิบัติในระดับปานกลาง ได้แก่ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้กับชาวบ้านในด้านการเล่นกีฬาต่าง ๆ และกติกาที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.23$) การร่วมมือกับชาวบ้านจัดกิจกรรมคึกคักธรรมะเพื่อพัฒนาจิตใจ ($\bar{X} = 3.22$) และการส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดความรู้และมีมือในการผลิตสินค้าพื้นเมืองจากผู้มีความชำนาญพื้นบ้าน ($\bar{X} = 2.83$)

ผลการวิเคราะห์โดยรวม พบว่า ในจำนวน 8 ด้าน ประกอบด้วย 50 กิจกรรม มีเพียง 8 กิจกรรม ที่ปฏิบัติในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ

- 1) การอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์แก่ประชาชน ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม
- 2) การจัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงความสามารถทุกเวทีต่อผู้มีพระคุณ
- 3) การจัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์ในการฝึกกีฬาที่ประชาชนในชุมชนสนใจ
- 4) การแนะนำประชาชนให้รู้จักใช้สิทธิในการเลือกผู้นำ ชุมชนกลุ่ม

- 5) การจัดกิจกรรมพัฒนาสาธารณสถาน และโบราณสถานของชุมชน
 - 6) การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการอ่าน และการติดตามข่าวสารบ้านเมือง
 - 7) การเป็นศูนย์บริการอุปกรณ์การกีฬาแก่ชุมชน
 - 8) การร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นในการชักจูงประชาชนให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์
- ส่วนที่เหลืออีก 42 กิจกรรม มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 : การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็น การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ เพื่อเป็นการทดสอบสมมติฐานในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งเป็น 8 ตอนย่อย ดังต่อไปนี้

- 3.1 การเปรียบเทียบโดยตำแหน่ง
- 3.2 การเปรียบเทียบโดยเพศ
- 3.3 การเปรียบเทียบโดยอายุ
- 3.4 การเปรียบเทียบโดยประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
- 3.5 การเปรียบเทียบโดยวุฒิการศึกษา
- 3.6 การเปรียบเทียบโดยภาคภูมิศาสตร์
- 3.7 การเปรียบเทียบโดยขนาดโรงเรียน
- 3.8 การเปรียบเทียบโดยที่ตั้งโรงเรียน

ตอนที่ 3.1 การเปรียบเทียบโดยตำแหน่ง

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ตามตำแหน่งที่รับผิดชอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน กับครูผู้รับผิดชอบโครงการ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" สถิติที่ใช้คือ t-test ดังผลในตาราง 5 ต่อไปนี้

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.นช.
ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีตำแหน่งต่างกัน

ด้านการปฏิบัติงาน/ตำแหน่ง	N	$\bar{X}$	S	t
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน				
- ผู้บริหารโรงเรียน	246	3.57	0.66	1.52
- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	235	3.48	0.70	
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ				
- ผู้บริหารโรงเรียน	246	3.18	0.77	1.45
- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	238	3.08	0.83	
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น				
- ผู้บริหารโรงเรียน	244	3.15	0.81	1.33
- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	231	3.05	0.84	
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น				
- ผู้บริหารโรงเรียน	246	3.50	0.79	2.56**
- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	238	3.31	0.86	

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ตำแหน่ง	N	$\bar{X}$	S	t
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน				
- ผู้บริหารโรงเรียน	246	3.06	0.91	1.63
- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	234	2.93	0.90	
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน				
- ผู้บริหารโรงเรียน	247	3.29	0.90	1.58
- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	231	3.16	0.93	
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร				
- ผู้บริหารโรงเรียน	249	3.25	0.86	0.91
- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	234	3.18	0.94	
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม				
- ผู้บริหารโรงเรียน	246	3.55	0.81	1.70
- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	233	3.42	0.88	
9. รวมทุกด้าน				
- ผู้บริหารโรงเรียน	233	3.30	0.70	1.32
- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	215	3.21	0.77	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติงานของโรงเรียนโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีตำแหน่งต่างกัน คือ ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า ในภาพรวมของการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ทั้ง 8 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ของบุคลากรโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพียงด้านเดียว คือ ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ส่วนด้านอื่น ๆ อีก 7 ด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับด้านที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ คือ ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นนั้น เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาพิจารณา พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ($\bar{X} = 3.50$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของครูผู้รับผิดชอบโครงการ ($\bar{X} = 3.31$)

ตอนที่ 3.2 การเปรียบเทียบโดยเพศ

การเปรียบเทียบความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่ต่างเพศกัน คือ เพศชายและเพศหญิง ในตอนนี้เป็น การทดสอบสมมติฐานที่ว่า "บุคลากรของโรงเรียนที่ต่างเพศกัน มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน" การเปรียบเทียบความแตกต่างได้ทดสอบด้วย t-test ดังผลในตาราง 6 ต่อไปนี้

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.
ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน

ด้านของการปฏิบัติงาน/เพศ	N	$\bar{X}$	S	t
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน				
- ชาย	430	3.55	0.67	2.01*
- หญิง	48	3.34	0.75	
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ				
- ชาย	432	3.15	0.80	1.69
- หญิง	49	2.95	0.78	
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น				
- ชาย	426	3.13	0.83	1.85
- หญิง	46	2.89	0.83	
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น				
- ชาย	432	3.43	0.84	1.30
- หญิง	49	3.26	0.78	
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน				
- ชาย	429	3.03	0.91	2.03*
- หญิง	48	2.75	0.91	

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/เพศ	N	$\bar{X}$	S	t
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน				
- ชาย	426	3.23	0.93	0.60
- หญิง	49	3.15	0.81	
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร				0.85
- ชาย	431	3.23	0.90	
- หญิง	49	3.11	0.86	
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม				
- ชาย	428	3.52	0.86	2.07*
- หญิง	48	3.25	0.74	
9. รวมทุกด้าน				
- ชาย	403	3.27	0.74	1.10
- หญิง	42	3.14	0.72	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน ในตาราง 6 พบว่า เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมทั้ง 8 ด้าน มีผล การปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 3 ด้าน คือ การ ปรับปรุงการเรียนการสอน การให้การศึกษาแก่ประชาชน และการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม ที่เหลืออีก 5 ด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับด้านที่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ คือ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน และด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลป- วัฒนธรรม นั้น เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาพิจารณา พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มบุคลากรโรงเรียนที่เป็นเพศชาย สูงกว่ากลุ่มเพศหญิง ทั้ง 3 ด้าน

ตอนที่ 3.3 การเปรียบเทียบโดยอายุ

การเปรียบเทียบความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตาม ทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีกลุ่มอายุต่างกัน คือ กลุ่มอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า กลุ่มอายุระหว่าง 31 - 45 ปี และกลุ่มอายุระหว่าง 46 - 60 ปี ในตอนนี้เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "บุคลากร ของโรงเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ต่างกัน" ผลการ เปรียบเทียบได้นำเสนอในตาราง 7 และ ตาราง 8 ในตาราง 7 เป็นการเสนอค่าสถิติพื้นฐาน ซึ่ง ได้แก่ จำนวนคน ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงาน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนตาราง 8 เสนอผล การทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test)

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากร
โรงเรียนที่มีอายุต่างกัน

ด้านของการปฏิบัติงาน/กลุ่มอายุ	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน			
- 30 ปี/ต่ำกว่า	24	3.53	0.56
- 31 - 45 ปี	305	3.54	0.72
- 46 - 60 ปี	153	3.50	0.62
เฉลี่ย	482	3.53	0.68
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ			
- 30 ปี/ต่ำกว่า	24	3.20	0.73
- 31 - 45 ปี	308	3.13	0.84
- 46 - 60 ปี	153	3.11	0.74
เฉลี่ย	485	3.13	0.80
3. ด้านการพัฒนาคณากรในท้องถิ่น			
- 30 ปี/ต่ำกว่า	24	3.27	0.66
- 31 - 45 ปี	302	3.06	0.87
- 46 - 60 ปี	150	3.17	0.77
เฉลี่ย	476	3.11	0.83
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น			
- 30 ปี/ต่ำกว่า	24	3.52	0.65
- 31 - 45 ปี	308	3.38	0.88
- 46 - 60 ปี	153	3.45	0.76
เฉลี่ย	485	3.41	0.83

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/กลุ่มอายุ	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน			
- 30 ปี/ต่ำกว่า	24	3.14	0.81
- 31 - 45 ปี	302	2.94	0.90
- 46 - 60 ปี	155	3.09	0.94
เฉลี่ย	481	3.00	0.91
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน			
- 30 ปี/ต่ำกว่า	23	3.30	0.83
- 31 - 45 ปี	305	3.20	0.93
- 46 - 60 ปี	151	3.27	0.90
เฉลี่ย	479	3.23	0.92
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร			
- 30 ปี/ต่ำกว่า	24	3.41	0.69
- 31 - 45 ปี	305	3.19	0.91
- 46 - 60 ปี	155	3.23	0.90
เฉลี่ย	484	3.22	0.90
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม			
- 30 ปี/ต่ำกว่า	24	3.63	0.62
- 31 - 45 ปี	304	3.48	0.86
- 46 - 60 ปี	152	3.49	0.85
เฉลี่ย	480	3.49	0.85

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/กลุ่มอายุ	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
รวมทุกด้าน			
- 30 ปี/ต่ำกว่า	23	3.34	0.60
- 31 - 45 ปี	286	3.24	0.76
- 46 - 60 ปี	140	3.27	0.71
เฉลี่ย	449	3.26	0.74

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.

ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียน ที่มีอายุต่างกัน

ด้านของการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.130	0.065	0.139
	ภายในกลุ่ม	479	224.260	0.468	
	รวม	481	224.390		
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.164	0.082	0.127
	ภายในกลุ่ม	482	311.145	0.646	
	รวม	484	311.309		

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	1.812	0.906	1.318
	ภายในกลุ่ม	473	325.152	0.687	
	รวม	475	326.964		
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.906	0.453	0.656
	ภายในกลุ่ม	482	322.922	0.691	
	รวม	484	323.828		
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.892	1.446	1.750
	ภายในกลุ่ม	478	395.024	0.826	
	รวม	480	397.916		
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.670	0.335	0.397
	ภายในกลุ่ม	476	401.867	0.844	
	รวม	478	402.537		
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	2	1.108	0.554	0.686
	ภายในกลุ่ม	481	388.291	0.807	
	รวม	483	389.399		

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.537	0.269	0.374
	ภายในกลุ่ม	477	342.220	0.717	
	รวม	479	342.757		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.256	0.128	0.235
	ภายในกลุ่ม	446	242.238	0.543	
	รวม	448	242.494		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เมื่อทดสอบความแตกต่างของการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีกลุ่มอายุต่างกัน ตามที่เสนอในตาราง 8 ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งการพิจารณาผลรวมทั้ง 8 ด้าน และการพิจารณาเป็นรายด้าน

ตอนที่ 3.4 การเปรียบเทียบโดยประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

การเปรียบเทียบความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน คือ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ต่ำกว่า 5 ปี, 5 - 10 ปี และ มากกว่า 10 ปี เพื่อเป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "บุคลากรโรงเรียนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ต่างกัน" ผลการเปรียบเทียบได้นำเสนอในตาราง 9 และ ตาราง 10 ในตาราง 9 เสนอค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวนคน ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงาน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนในตาราง 10 เสนอผลการทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test)

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากร
โรงเรียนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกัน

ด้านการปฏิบัติงาน/ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน			
ต่ำกว่า 5 ปี	19	3.52	0.72
5 - 10 ปี	58	3.56	0.60
มากกว่า 10 ปี	405	3.52	0.69
เฉลี่ย	482	3.53	0.68
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ			
ต่ำกว่า 5 ปี	19	3.07	0.86
5 - 10 ปี	58	3.16	0.81
มากกว่า 10 ปี	408	3.13	0.80
เฉลี่ย	485	3.13	0.80
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น			
ต่ำกว่า 5 ปี	19	3.21	0.81
5 - 10 ปี	57	3.22	0.80
มากกว่า 10 ปี	400	3.09	0.83
เฉลี่ย	476	3.11	0.83

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น			
ต่ำกว่า 5 ปี	20	3.48	0.83
5 - 10 ปี	58	3.38	0.85
มากกว่า 10 ปี	407	3.41	0.83
เฉลี่ย	485	3.41	0.83
5. ด้านการให้การศึกษากับประชาชน			
ต่ำกว่า 5 ปี	20	3.07	0.89
5 - 10 ปี	57	3.02	0.92
มากกว่า 10 ปี	404	2.99	0.91
เฉลี่ย	481	3.00	0.91
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน			
ต่ำกว่า 5 ปี	18	3.37	0.79
5 - 10 ปี	58	3.24	0.98
มากกว่า 10 ปี	403	3.22	0.92
เฉลี่ย	479	3.23	0.92
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร			
ต่ำกว่า 5 ปี	20	3.31	0.77
5 - 10 ปี	58	3.27	0.91
มากกว่า 10 ปี	406	3.20	0.90
เฉลี่ย	484	3.22	0.90

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม			
ต่ำกว่า 5 ปี	19	3.46	0.67
5 - 10 ปี	57	3.54	0.77
มากกว่า 10 ปี	404	3.48	0.86
เฉลี่ย	480	3.49	0.85
รวมทุกด้าน			
ต่ำกว่า 5 ปี	16	3.27	0.71
5 - 10 ปี	55	3.30	0.74
มากกว่า 10 ปี	378	3.25	0.74
เฉลี่ย	449	3.26	0.74

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตาม
ทักษะของบุคลากรโรงเรียนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกัน

ด้านของการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.086	0.043	0.091
	ภายในกลุ่ม	479	224.305	0.468	
	รวม	481	224.391		
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและ ความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.134	0.067	0.103
	ภายในกลุ่ม	482	311.176	0.646	
	รวม	484	311.310		
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	1.076	0.538	0.781
	ภายในกลุ่ม	473	325.889	0.689	
	รวม	475	326.965		
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.128	0.064	0.093
	ภายในกลุ่ม	482	333.700	0.692	
	รวม	484	333.828		
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.140	0.070	0.084
	ภายในกลุ่ม	478	397.777	0.832	
	รวม	480	397.917		

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.388	0.194	0.229
	ภายในกลุ่ม	476	402.150	0.845	
	รวม	478	402.538		
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.409	0.204	0.253
	ภายในกลุ่ม	481	388.990	0.809	
	รวม	483	389.399		
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬานันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.194	0.097	0.135
	ภายในกลุ่ม	477	342.563	0.718	
	รวม	479	342.757		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.111	0.055	0.102
	ภายในกลุ่ม	446	242.383	0.544	
	รวม	448	242.494		

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาต่างกัน ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งการพิจารณาผลรวมทั้ง 8 ด้านและการพิจารณาเป็นรายด้าน

ตอนที่ 3.5 การเปรียบเทียบโดยวิธีการศึกษา

การเปรียบเทียบความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน คือ มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีในตอนนี้เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "บุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ต่างกัน" ผลการเปรียบเทียบได้นำเสนอในตาราง 11 และตาราง 12 ในตาราง 11 เป็นการเสนอค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวนคน ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงาน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนตาราง 12 เสนอผลการทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test)

ตาราง 11 ค่าสถิติพื้นฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน

ด้านของการปฏิบัติงาน/วุฒิการศึกษา	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	76	3.50	0.68
ปริญญาตรี	394	3.54	0.68
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.39	0.89
เฉลี่ย	482	3.53	0.68
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	78	3.14	0.87
ปริญญาตรี	395	3.14	0.79
สูงกว่าปริญญาตรี	12	2.61	0.77
เฉลี่ย	485	3.13	0.80

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/วุฒิการศึกษา	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
3. ด้านการพัฒนาศุคลากรในท้องถิ่น			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	75	3.15	0.86
ปริญญาตรี	389	3.12	0.82
สูงกว่าปริญญาตรี	12	2.32	0.77
เฉลี่ย	476	3.11	0.82
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	77	3.43	0.89
ปริญญาตรี	396	3.42	0.81
สูงกว่าปริญญาตรี	12	2.83	1.08
เฉลี่ย	485	3.41	0.83
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	78	3.09	0.91
ปริญญาตรี	391	3.00	0.90
สูงกว่าปริญญาตรี	12	2.32	1.01
เฉลี่ย	481	3.00	0.91
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	75	3.31	0.91
ปริญญาตรี	392	3.24	0.90
สูงกว่าปริญญาตรี	12	2.19	1.07
เฉลี่ย	479	3.23	0.90

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/พฤติกรรมการศึกษา	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร			
ต่ำกว่าปรีกษาตรี	78	3.31	0.91
ปรีกษาตรี	394	3.23	0.88
สูงกว่าปรีกษาตรี	12	2.32	1.03
เฉลี่ย	484	3.22	0.89
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม			
ต่ำกว่าปรีกษาตรี	77	3.52	0.84
ปรีกษาตรี	391	3.50	0.85
สูงกว่าปรีกษาตรี	12	3.00	0.69
เฉลี่ย	480	3.49	0.84
รวมทุกด้าน			
ต่ำกว่าปรีกษาตรี	69	3.26	0.78
ปรีกษาตรี	368	3.28	0.72
สูงกว่าปรีกษาตรี	12	2.61	0.83
เฉลี่ย	449	3.26	0.73

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.
ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน

ด้านของการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	.322	0.161	0.344
	ภายในกลุ่ม	479	224.068	0.468	
	รวม	481	224.390		
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.329	1.665	2.605
	ภายในกลุ่ม	482	307.980	0.639	
	รวม	484	311.309		
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	7.655	3.828	5.670**
	ภายในกลุ่ม	473	319.309	0.675	
	รวม	475	326.964		
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	4.064	2.032	2.970*
	ภายในกลุ่ม	482	329.764	0.684	
	รวม	484	333.828		
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	2	6.160	3.080	3.758*
	ภายในกลุ่ม	478	391.757	0.820	
	รวม	480	397.917		

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้านการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	13.523	6.761	8.273**
	ภายในกลุ่ม	476	389.014	0.817	
	รวม	478	402.537		
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	2	10.402	5.201	6.601**
	ภายในกลุ่ม	481	378.997	0.788	
	รวม	483	389.399		
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.969	1.485	2.084
	ภายในกลุ่ม	477	339.788	0.712	
	รวม	479	342.757		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	5.179	2.589	4.866**
	ภายในกลุ่ม	446	237.315	0.532	
	รวม	448	242.494		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดสอบความแปรปรวนในตาราง 12 พบว่า บุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 กรณี คือ มีความเห็นว่าการปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้าน ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน และด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร

มีความแตกต่างที่ระดับ .05 จำนวน 2 กรณี คือ ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น และด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ส่วนที่เหลืออีก 3 กรณี คือ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ และด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทั้ง 5 กรณีนั้น ได้นำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ Scheffe ต่อไป ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe ในการปฏิบัติงาน 5 ด้าน

ด้านของการปฏิบัติงาน/วุฒิการศึกษา		ผลการทดสอบ		
1. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น				
	$\bar{X}$	สูงกว่าปรกติ	ปรกติ	ต่ำกว่าปรกติ
		2.32	3.12	3.15
สูงกว่าปรกติ	2.32	-	0.80*	0.83*
ปรกติ	3.12		-	0.03
ต่ำกว่าปรกติ	3.15			-
2. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น				
	$\bar{X}$	สูงกว่าปรกติ	ปรกติ	ต่ำกว่าปรกติ
		2.83	3.42	3.43
สูงกว่าปรกติ	2.83	-	.58	.60
ปรกติ	3.42		-	.01
ต่ำกว่าปรกติ	3.43			-

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/วุฒิการศึกษา		ผลการทดสอบ		
3. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน				
	$\bar{X}$	สูงกว่าปรกติ	ปรกติ	ต่ำกว่าปรกติ
		2.31	3.00	3.08
สูงกว่าปรกติ	2.31	-	0.69*	0.77*
ปรกติ	3.00		-	0.08
ต่ำกว่าปรกติ	3.08			-
4. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน				
	$\bar{X}$	สูงกว่าปรกติ	ปรกติ	ต่ำกว่าปรกติ
		2.19	3.24	3.31
สูงกว่าปรกติ	2.19	-	1.05*	1.12*
ปรกติ	3.24		-	0.07
ต่ำกว่าปรกติ	3.31			-
5. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร				
	$\bar{X}$	สูงกว่าปรกติ	ปรกติ	ต่ำกว่าปรกติ
		2.31	3.22	3.31
สูงกว่าปรกติ	2.31	-	0.91*	1.00*
ปรกติ	3.22		-	0.09
ต่ำกว่าปรกติ	3.31			-

ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ในตาราง 13 สรุปได้ดังนี้

- 1) ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและกลุ่มปริญญาตรี สูงกว่ากลุ่มที่มีวุฒิสองกลุ่มปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญ
- 2) ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและกลุ่มปริญญาตรี สูงกว่ากลุ่มที่มีวุฒิสองกลุ่มปริญญาตรี อย่างไม่มีนัยสำคัญ
- 3) ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและกลุ่มปริญญาตรี สูงกว่ากลุ่มที่มีวุฒิสองกลุ่มปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญ
- 4) ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและกลุ่มปริญญาตรี สูงกว่ากลุ่มที่มีวุฒิสองกลุ่มปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญ
- 5) ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและกลุ่มปริญญาตรี สูงกว่ากลุ่มที่มีวุฒิสองกลุ่มปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาทั้ง 5 กรณีข้างต้น ได้ผลตรงกันอยู่ 4 กรณี คือ กลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยทั้ง 4 กรณี สูงกว่ากลุ่มที่มีวุฒิสองกลุ่มปริญญาตรี นั่นคือ บุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน สูงกว่าบุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิสองกลุ่มปริญญาตรี ยกเว้น ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ไม่พบความแตกต่าง

ตอนที่ 3.6 การเปรียบเทียบโดยภาคภูมิศาสตร์

การเปรียบเทียบความแตกต่างการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทักษะของบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ในตอนนี้เป็นการศึกษาทดสอบสมมติฐานที่ว่า "บุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ต่างกัน" ผลการเปรียบเทียบได้นำเสนอในตาราง 14 และ ตาราง 15 ในตาราง 14 เป็นการเสนอค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวนคน ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงาน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนตาราง 15 เสนอผลการทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test)

ตาราง 14 ค่าสถิติพื้นฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากร
โรงเรียนที่อยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน

ด้านของการปฏิบัติงาน/ภาคภูมิศาสตร์	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน			
ภาคกลาง	77	3.35	0.77
ภาคเหนือ	121	3.39	0.60
ภาคตะวันออก	34	3.41	0.77
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	169	3.72	0.61
ภาคใต้	81	3.25	0.70
เฉลี่ย	482	3.53	0.66
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ			
ภาคกลาง	76	2.77	0.81
ภาคเหนือ	122	3.14	0.74
ภาคตะวันออก	34	3.04	0.88
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	171	3.43	0.69
ภาคใต้	82	2.87	0.85
เฉลี่ย	485	3.13	0.76

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ภาคภูมิศาสตร์	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
3. ด้านการพัฒนาศักยภาพในท้องถิ่น			
ภาคกลาง	75	2.83	0.88
ภาคเหนือ	121	3.11	0.73
ภาคตะวันออก	34	2.79	0.83
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	169	3.42	0.72
ภาคใต้	77	2.83	0.91
เฉลี่ย	476	3.11	0.79
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น			
ภาคกลาง	78	3.10	0.89
ภาคเหนือ	122	3.44	0.78
ภาคตะวันออก	34	3.17	0.78
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	169	3.69	0.73
ภาคใต้	82	3.19	0.87
เฉลี่ย	485	3.41	0.80
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน			
ภาคกลาง	76	2.73	0.88
ภาคเหนือ	119	2.95	0.87
ภาคตะวันออก	34	2.54	0.92
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	170	3.35	0.80
ภาคใต้	82	2.78	0.96
เฉลี่ย	481	3.00	0.87

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ภาคภูมิศาสตร์	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน			
ภาคกลาง	77	3.05	0.95
ภาคเหนือ	120	3.17	0.86
ภาคตะวันออก	33	2.81	1.07
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	167	3.49	0.83
ภาคใต้	82	3.10	0.95
เฉลี่ย	479	3.23	0.90
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร			
ภาคกลาง	78	3.00	0.95
ภาคเหนือ	122	3.18	0.86
ภาคตะวันออก	34	2.83	0.95
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	169	3.51	0.82
ภาคใต้	81	3.04	0.88
เฉลี่ย	484	3.22	0.87

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ภาคภูมิศาสตร์	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม			
ภาคกลาง	77	3.18	0.89
ภาคเหนือ	121	3.49	0.81
ภาคตะวันออก	34	3.06	0.94
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	168	3.80	0.71
ภาคใต้	80	3.31	0.86
เฉลี่ย	480	3.49	0.81
รวมทุกด้าน			
ภาคกลาง	70	2.99	0.80
ภาคเหนือ	115	3.25	0.68
ภาคตะวันออก	33	2.94	0.79
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	159	3.53	0.63
ภาคใต้	72	3.07	0.75
เฉลี่ย	449	3.26	0.74

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตาม
ทักษะของบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน

ด้านของการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	4	16.314	4.078	9.349**
	ภายในกลุ่ม	477	208.077	0.436	
	รวม	481	224.391		
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและ ความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	4	31.050	7.762	13.295**
	ภายในกลุ่ม	480	280.259	0.584	
	รวม	484	311.309		
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	4	31.912	7.978	12.736**
	ภายในกลุ่ม	471	295.052	0.626	
	รวม	475	326.964		
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	4	26.561	6.640	10.373**
	ภายในกลุ่ม	480	307.267	0.640	
	รวม	484	333.828		
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	4	38.161	9.540	12.623**
	ภายในกลุ่ม	476	359.756	0.756	
	รวม	480	397.917		

ตาราง 15 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	21.727	5.432	6.761**
	ภายในกลุ่ม	474	380.810	0.803	
	รวม	478	402.537		
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	4	25.598	6.399	8.426**
	ภายในกลุ่ม	479	363.801	0.760	
	รวม	483	389.399		
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	4	32.903	8.226	12.610**
	ภายในกลุ่ม	475	309.854	0.652	
	รวม	479	342.757		
รวม 8 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	22.494	5.623	11.349**
	ภายในกลุ่ม	444	220.000	0.496	
	รวม	448	242.494		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดสอบความแปรปรวนในตาราง 15 พบว่า บุคลากรโรงเรียนมีความเห็นที่อยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีการปฏิบัติงานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกกรณี คือ การปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้าน และเป็นรายด้าน ทั้ง 8 ด้าน ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการScheffe ต่อไป ดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe ในการปฏิบัติงาน 8 ด้าน

ด้านของการปฏิบัติงาน/ภาคภูมิศาสตร์		ผลการทดสอบ				
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน						
		ใต้	กลาง	ตะวันออก	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ
	$\bar{X}$	3.25	3.35	3.41	3.59	3.72
ภาคใต้	3.25	-	0.10	0.16	0.34*	0.47*
ภาคกลาง	3.35		-	0.06	0.24	0.37*
ภาคตะวันออก	3.41			-	0.14	0.31
ภาคเหนือ	3.59				-	0.13
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.72					-
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ						
		กลาง	ใต้	ตะวันออก	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ
	$\bar{X}$	2.77	2.87	3.04	3.14	3.43
ภาคกลาง	2.77	-	0.10	0.27	0.37*	0.66*
ภาคใต้	2.87		-	0.17	0.27	0.56*
ภาคตะวันออก	3.04			-	0.18	0.39
ภาคเหนือ	3.14				-	0.29*
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.43					-

ตาราง 16 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ภาคภูมิศาสตร์		ผลการทดสอบ				
3. ด้านการพัฒนาศักยภาพในท้องถิ่น						
		ตะวันออก	กลาง	ใต้	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ
	$\bar{X}$	2.79	2.83	2.83	3.11	3.42
ภาคตะวันออก	2.79	-	0.04	0.04	0.32	0.63*
ภาคกลาง	2.83		-	0.00	0.28	0.59*
ภาคใต้	2.83			-	0.28	0.59*
ภาคเหนือ	3.11				-	0.31*
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.42					-
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น						
		กลาง	ตะวันออก	ใต้	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ
	$\bar{X}$	3.10	3.17	3.19	3.44	3.69
ภาคกลาง	3.10	-	0.07	0.09	0.34	0.59*
ภาคตะวันออก	3.17		-	0.02	0.27	0.52*
ภาคใต้	3.19			-	0.25	0.50*
ภาคเหนือ	3.44				-	0.25
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.69					-

ตาราง 16 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ภาคภูมิศาสตร์		ผลการทดสอบ				
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน						
		ตะวันออก	กลาง	ใต้	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ
	$\bar{X}$	2.54	2.73	2.78	2.95	3.35
ภาคตะวันออก	2.54	-	0.19	0.24	0.41	0.81*
ภาคกลาง	2.73		-	0.05	0.22	0.62*
ภาคใต้	2.78			-	0.17	0.57*
ภาคเหนือ	2.95				-	0.40*
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.35					-
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน						
		ตะวันออก	กลาง	ใต้	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ
	$\bar{X}$	2.81	3.05	3.10	3.17	3.49
ภาคตะวันออก	2.81	-	0.24	0.29	0.36	0.68*
ภาคกลาง	3.05		-	0.05	0.12	0.44*
ภาคใต้	3.10			-	0.07	0.39*
ภาคเหนือ	3.17				-	0.32
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.49					-

ตาราง 16 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ภาคภูมิศาสตร์		ผลการทดสอบ				
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร						
		ตะวันออก	กลาง	ใต้	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ
	$\bar{X}$	2.83	3.00	3.04	3.18	3.51
ภาคตะวันออก	2.83	-	0.17	0.21	0.35	0.68*
ภาคกลาง	3.00		-	0.04	0.18	0.51*
ภาคใต้	3.04			-	0.14	0.47*
ภาคเหนือ	3.18				-	0.33*
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.51					-
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬานันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม						
		ตะวันออก	กลาง	ใต้	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ
	$\bar{X}$	3.06	3.18	3.31	3.49	3.80
ภาคตะวันออก	3.06	-	0.12	0.25	0.43	0.74*
ภาคกลาง	3.18		-	0.13	0.31	0.62*
ภาคใต้	3.31			-	0.18	0.49*
ภาคเหนือ	3.49				-	0.31*
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.80					-

ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ในตาราง 16 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่ากลุ่มภาคใต้ ในขณะที่เดียวกันค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่ากลุ่มภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่ากลุ่มภาคกลาง และค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่ากลุ่มภาคใต้ และกลุ่มภาคเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ด้านการพัฒนาศูนย์บริการในท้องถิ่น พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่ากลุ่มภาคตะวันออกเฉียง ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่ากลุ่มภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียง และภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่ากลุ่มภาคตะวันออกเฉียง ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่ากลุ่มภาคตะวันออกเฉียง ภาคกลาง และภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่ากลุ่มภาคตะวันออกเฉียง ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่ากลุ่มภาคตะวันออกเฉียง ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาทั้ง 8 กรณีข้างต้น มีผลตรงกันอยู่ 4 กรณี คือ กลุ่มที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ยทั้ง 4 กรณี สูงกว่ากลุ่มที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียง ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคเหนือ นั่นคือ บุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาศูนย์บริการในท้องถิ่น ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร และด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการและศิลปวัฒนธรรม สูงกว่าบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียง ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคเหนือ

ส่วนอีก 2 กรณี ที่มีผลตรงกัน คือ กลุ่มที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ยทั้ง 2 กรณี สูงกว่ากลุ่มที่อยู่ในภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ นั่นคือ บุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นและด้านการเป็นศูนย์ประสานงานสูงกว่าบุคลากรที่อยู่ในภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้

สำหรับกรณีด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน พบว่า บุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนสูงกว่าบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคใต้ นอกจากนี้ยังพบว่าบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานด้านนี้สูงกว่าบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคกลางด้วย

กรณีสุดท้าย คือ ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ พบว่า บุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานสูงกว่าบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคกลางและบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังมีความเห็นต่อมีการปฏิบัติงานด้านนี้สูงกว่าบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภาคใต้และภาคเหนือด้วยเช่นกัน

ตอนที่ 3.7 การเปรียบเทียบโดยขนาดโรงเรียน

การเปรียบเทียบความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ในตอนนี้เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "บุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ต่างกัน" ผลการเปรียบเทียบได้นำเสนอในตาราง 17 และ ตาราง 18 ในตาราง 17 เป็นการเสนอค่าสถิติพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ จำนวนคน ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงาน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนตาราง 18 เสนอผลการทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test)

ตาราง 17 ค่าสถิติพื้นฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากร
โรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน

ด้านของการปฏิบัติงาน/ขนาดโรงเรียน	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน			
ขนาดเล็ก	128	3.36	0.67
ขนาดกลาง	277	3.56	0.69
ขนาดใหญ่	77	3.70	0.62
เฉลี่ย	482	3.53	0.67
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ			
ขนาดเล็ก	129	3.01	0.81
ขนาดกลาง	281	3.15	0.79
ขนาดใหญ่	75	3.26	0.80
เฉลี่ย	485	3.13	0.80
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น			
ขนาดเล็ก	127	3.00	0.87
ขนาดกลาง	275	3.11	0.80
ขนาดใหญ่	74	3.27	0.83
เฉลี่ย	476	3.11	0.83
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น			
ขนาดเล็ก	131	3.30	0.84
ขนาดกลาง	278	3.39	0.83
ขนาดใหญ่	76	3.66	0.77
เฉลี่ย	485	3.41	0.82

ตาราง 17 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ขนาดโรงเรียน	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน			
ขนาดเล็ก	127	2.86	0.86
ขนาดกลาง	277	3.00	0.90
ขนาดใหญ่	77	3.22	1.00
เฉลี่ย	481	3.00	0.91
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน			
ขนาดเล็ก	129	3.01	0.88
ขนาดกลาง	275	3.29	0.90
ขนาดใหญ่	75	3.37	1.01
เฉลี่ย	479	3.23	0.91
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร			
ขนาดเล็ก	129	3.02	0.89
ขนาดกลาง	278	3.26	0.88
ขนาดใหญ่	77	3.37	0.95
เฉลี่ย	484	3.22	0.89
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม			
ขนาดเล็ก	126	3.33	0.84
ขนาดกลาง	278	3.54	0.81
ขนาดใหญ่	76	3.57	0.95
เฉลี่ย	480	3.49	0.85

ตาราง 17 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ขนาดโรงเรียน	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
รวมทุกด้าน			
ขนาดเล็ก	117	3.11	0.72
ขนาดกลาง	263	3.28	0.73
ขนาดใหญ่	69	3.40	0.76
เฉลี่ย	449	3.26	0.73

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.
ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน

ด้านของการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	6.311	3.155	6.930 ^{**}
	ภายในกลุ่ม	479	218.080	0.455	
	รวม	481	224.391		
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.191	1.595	2.496
	ภายในกลุ่ม	482	308.118	0.639	
	รวม	484	311.309		

ตาราง 18 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F
3. ด้านการพัฒนาศลากรในท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	3.625	1.813	2.651
	ภายในกลุ่ม	473	323.339	0.684	
	รวม	475	326.964		
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	6.541	3.271	4.817**
	ภายในกลุ่ม	482	327.286	0.679	
	รวม	484	333.827		
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	2	6.428	3.214	3.924*
	ภายในกลุ่ม	478	391.488	0.819	
	รวม	480	397.916		
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	8.527	4.263	5.150**
	ภายในกลุ่ม	476	394.011	0.828	
	รวม	478	402.538		
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	2	7.440	3.720	4.685**
	ภายในกลุ่ม	481	381.958	0.794	
	รวม	483	389.398		

ตาราง 18 (ต่อ)

ด้านการปฏิบัติงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.307	2.153	3.035*
	ภายในกลุ่ม	477	338.450	0.710	
	รวม	479	342.757		
รวม 8 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	4.130	2.065	3.864*
	ภายในกลุ่ม	446	238.364	0.534	
	รวม	448	242.494		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบความแปรปรวนในตาราง 18 พบว่า บุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวมทั้ง 8 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการพัฒนากุศลกรในท้องถิ่น ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน และด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร และพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวม 2 ด้าน คือ ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน และด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรมส่วนอีก 2 ด้าน คือ ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ และด้านการพัฒนากุศลกรในท้องถิ่นพบความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ผู้วิจัย ได้นำด้านที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้ง 6 ด้านดังกล่าวข้างต้น ไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe ต่อไป ดังแสดงในตาราง 19

ตาราง 19 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe ในการปฏิบัติงาน 6 ด้าน

ด้านของการปฏิบัติงาน/ขนาดโรงเรียน		ผลการทดสอบ		
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน				
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	3.36	3.56	3.70
ขนาดเล็ก	3.36	-	0.20 [*]	0.34 [*]
ขนาดกลาง	3.56		-	0.14
ขนาดใหญ่	3.70			-
2. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น				
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	3.30	3.39	3.66
ขนาดเล็ก	3.30	-	0.09	0.36 [*]
ขนาดกลาง	3.39		-	0.27 [*]
ขนาดใหญ่	3.66			-

ตาราง 19 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ขนาดโรงเรียน		ผลการทดสอบ		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		$\bar{X}$		
3. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน				
		2.86	3.00	3.22
ขนาดเล็ก	2.86	-	0.14	0.36*
ขนาดกลาง	3.00		-	0.22
ขนาดใหญ่	3.22			-
4. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน				
		3.01	3.29	3.37
	$\bar{X}$			
ขนาดเล็ก	3.01	-	0.28*	0.36*
ขนาดกลาง	3.29		-	0.08
ขนาดใหญ่	3.37			-
5. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร				
		3.02	3.26	3.38
	$\bar{X}$			
ขนาดเล็ก	3.02	-	0.24*	0.36*
ขนาดกลาง	3.26		-	0.12
ขนาดใหญ่	3.38			-

ตาราง 19 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ขนาดโรงเรียน		ผลการทดสอบ		
6. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬานันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม				
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	3.33	3.54	3.57
ขนาดเล็ก	3.33	-	0.21	0.24
ขนาดกลาง	3.54		-	0.03
ขนาดใหญ่	3.57			-

ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ในตาราง 19 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สูงกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ สูงกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ สูงกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สูงกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
5. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สูงกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
6. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม พบว่า ไม่มีความแตกต่างในรายคู่

เมื่อพิจารณาทั้ง 6 กรณีข้างต้น มีผลตรงกัน 3 กรณี คือ กลุ่มโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยทั้ง 3 กรณี สูงกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก นั่นคือ บุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติงานสูงกว่าบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน และด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร

สำหรับด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น พบว่า บุคลากรที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง กรณีด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน พบว่า บุคลากรที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นต่อของโรงเรียนการปฏิบัติงานโดยมีค่าเฉลี่ย สูงกว่าบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรมไม่พบความแตกต่างในรายคู่

ตอนที่ 3.8 การเปรียบเทียบโดยที่ตั้งโรงเรียน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีที่ตั้งต่างกัน คือ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่กับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ในตอนนี้เป็นทดสอบสมมติฐานที่ว่า "บุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ต่างกัน" ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในการปฏิบัติงาน ได้นำเสนอในตาราง 20 ซึ่งเป็นการทดสอบด้วย t-test

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างกัน

ด้านของการปฏิบัติงาน/ที่ตั้งโรงเรียน	N	$\bar{X}$	S	t
1. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน				
มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	170	3.66	0.66	3.09**
ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	290	3.46	0.69	
2. ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ				
มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	172	3.34	0.75	4.21**
ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	291	3.02	0.81	
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น				
มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	168	3.36	0.77	4.87**
ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	285	2.97	0.84	
4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น				
มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	171	3.63	0.74	4.32**
ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	291	3.29	0.85	
5. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน				
มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	169	3.29	0.79	5.25**
ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	289	2.84	0.93	

ตาราง 20 (ต่อ)

ด้านของการปฏิบัติงาน/ที่ตั้งโรงเรียน	N	$\bar{X}$	S	t
6. ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน				
มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	169	3.49	0.85	4.67**
ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	289	3.08	0.92	
7. ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร				
มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	170	3.48	0.82	4.63**
ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	291	3.08	0.90	
8. ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม				
มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	168	3.69	0.75	3.77**
ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	291	3.39	0.87	
รวมทุกด้าน				
มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	159	3.48	0.67	4.71**
ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่	273	3.14	0.74	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างกัน ในตาราง 20 พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรวมทั้ง 8 ด้าน และรายด้าน คือ เมื่อนำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) มาพิจารณา พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มบุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงาน สูงกว่า กลุ่มบุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ทั้งโดยรวม 8 ด้าน และรายด้าน

ตอนที่ 4 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ข้อมูลที่น่าสนใจในตอนนี้ ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 340 ฉบับ หรือร้อยละ 69 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็น นำเสนอเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ในการนำเสนอได้แยกเป็น 2 ตอนย่อย คือ ตอนที่ 4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และตอนที่ 4.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ตอนที่ 4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

การรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ ทั้ง 8 ด้าน ดังตาราง 21 โดยเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย

ตาราง 21 ความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนต่อปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของโรงเรียน
ในโครงการ กศ.พช. ทั้ง 8 ด้าน

ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
จำนวนคำตอบทั้งหมด	340	100.00
1. ขาดงบประมาณดำเนินการ และการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ที่สนับสนุนกิจกรรมในโครงการ กศ.พช.	308	90.59
2. งบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง	161	47.35
3. ผู้ปกครองและนักเรียนไม่ให้ความสำคัญต่อการนำความรู้ จากโรงเรียนไปปฏิบัติที่บ้าน	132	38.82
4. ประชาชนมีความรู้น้อย ขาดความสนใจในการให้ความร่วมมือ	129	37.94
5. ชุมชนให้ความร่วมมือน้อย เนื่องจากต้องไปประกอบอาชีพ	116	34.12
6. ประชาชนให้ความสนใจน้อย เพราะเป็นการฝึกอาชีพ ไม่ตรงกับความต้องการ	107	31.47
7. ผู้นำชุมชนไม่เข้าใจการปฏิบัติงาน ขาดความเสียสละ	106	31.18
8. ผู้นำชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนา และขาดตัวอย่าง ที่ดีในชุมชน	98	28.82
9. ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ และ การทำงานไม่ต่อเนื่อง	89	26.18
10. ประชาชนขาดความสนใจข่าวสาร เนื่องจากมีภารกิจ ในการประกอบอาชีพ	76	22.35
11. ครูมีงานประจำทำมากอยู่แล้ว ทำให้การดำเนินงานตาม โครงการมีไม่มากเท่าที่ควร	68	20.00
12. โรงเรียนขาดความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่	68	20.00

ตาราง 21 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
13. ประชาชนให้ความสนใจใช้บริการน้อย	66	19.41
14. ประชาชนต้องออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่น	57	16.76
15. ครูไม่มีเวลาปฏิบัติงาน เพราะเป็นคนต่างถิ่น ต้องเดินทาง ไปกลับ	54	15.88
16. โรงเรียนขาดบุคลากรที่จะให้ความรู้ด้านวิชาชีพแก่นักเรียน	49	14.41
17. ขาดบุคลากรที่มีความรู้แนะนำการเล่นกีฬา	43	12.65
18. ขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์ และครูผู้รับผิดชอบงานโครงการ	39	11.47
19. สถานที่ของโรงเรียนไม่อำนวย	37	10.88
20. ประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม	34	10.00
21. รูปแบบกิจกรรมขาดความชัดเจนและขาดความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานในพื้นที่	32	9.41
22. ครูขาดความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานตาม โครงการ กศ.พช.	27	7.94
23. โรงเรียนอยู่ไกลชุมชน จัดบริการไม่ทั่วถึง	27	7.94
24. ประชาชนโยกย้ายถิ่นฐาน ไม่คิดพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง	25	7.35
25. ประชาชนอ่านหนังสือไม่ออก	19	5.59
26. โรงเรียนกับชุมชนขาดการประสานงานที่ดีต่อกัน	15	4.41

ปัญหาและอุปสรรค ที่ระบุโดยเรียงตามลำดับมากน้อยของคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม จากตาราง 21 สรุปโดยรวมทั้งสิ้น 26 ประเด็น ปัญหาที่พบมากที่สุด ใน 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) การขาดงบประมาณดำเนินการและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนกิจกรรมในโครงการฯ กศ.พช. (2) งบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง (3) ผู้ปกครองและนักเรียนไม่ให้ความสำคัญต่อการนำความรู้จากโรงเรียนไปปฏิบัติที่บ้าน (4) ประชาชนมีความรู้น้อย ขาดความสนใจในการให้ความร่วมมือ และ (5) ชุมชนให้ความร่วมมือน้อยเนื่องจากต้องไปประกอบอาชีพ

ตอนที่ 4.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะทั่วไปเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่ เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานในโครงการ กศ.พช. ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดเรียงตามลำดับ ความถี่จากมากไปหาน้อย ปรากฏในตาราง 22

ตาราง 22 ข้อเสนอแนะของบุคลากรโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของ โรงเรียนในโครงการกศ.พช.

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
<u>จำนวนคำตอบทั้งหมด</u>	<u>340</u>	<u>100.00</u>
1. ควรปรับปรุงการใช้เสียงตามสายของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนเข้าถึงชุมชน และให้ความรู้ผ่านเสียงตามสาย	301	88.53
2. ควรประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ในการดำเนินงานให้มากขึ้น	255	75.00
3. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และแนะนำแก่ประชาชน	212	62.35

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
4. ควรประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดฝึกอบรมอย่างแท้จริง	175	51.47
5. ควรมุ่งเน้นการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง	126	37.06
6. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน	120	35.29
7. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เพิ่มมากขึ้น โดยให้การฝึกอบรม	118	34.71
8. จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อดำเนินกิจกรรมให้เพียงพอ โดยร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่น	113	33.24
9. ให้การอบรมครู ให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช.	96	28.24
10. ขอบประมาณสนับสนุนโครงการเพิ่มมากขึ้น	91	26.76
11. ส่งเสริมการแข่งขันกีฬาในท้องถิ่นให้มากขึ้น	79	23.24
12. จัดอบรมครูในโรงเรียนให้มีความรู้ในทักษะอาชีพ	64	18.82
13. ฝึกวิชาชีพให้แก่เด็กนักเรียน เพื่อขยายผลถึงผู้ปกครอง	58	17.06
14. ขอความร่วมมือจากบุคลากรในท้องถิ่น ในกิจกรรมที่ส่งเสริมการเป็นผู้นำชุมชน	54	15.88
15. ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในท้องถิ่นเข้าใจ โดยใช้นักเรียนเป็นสื่อกลาง	53	15.59
16. จัดกิจกรรมเท่าที่อุปกรณ์การฝึกมีให้	50	14.71
17. ให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนนำในการจัดเก็บข้อมูล	48	14.12
18. ประสานงานกับชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านงบประมาณ	37	10.88
19. จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ และทุนดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	30	8.82

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
20. จัดกลุ่มสนใจ และแหล่งสาธิตด้านอาชีพ	28	8.24
21. ชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษา	21	6.18
22. แนะนำชาวบ้านให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนและตนเอง	18	5.29
23. ควรสร้างงานในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น	16	4.71
24. จัดแหล่งอบายมุขในหมู่บ้าน	15	4.41
25. ควรจัดอัตรากำลังครู ให้เพียงพอกับการะหน้าที่ที่กำหนดให้	13	3.82
26. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพเสริม	9	2.65
27. ควรจัดหาวิทยากรที่น่าสนใจ และให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง	7	2.06

จากตาราง 22 ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลสรุปข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้ 27 ประเด็น พบว่า ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่พบมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การปรับปรุงระบบการใช้เสียงตามสายของโรงเรียน การประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นในการดำเนินงานให้มากขึ้น การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้และแนะนำแก่ประชาชน การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชนอย่างแท้จริง และการมุ่งเน้นการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) เป็นโครงการหนึ่งที่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยหลักการ งานการศึกษานอกระบบโรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ เมื่อพิจารณาในชุมชนชนบททั่วไป พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันหรือทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญยิ่งของชุมชน เพราะสามารถให้บริการการศึกษาแก่ชุมชนได้ครบทุกตำบล และเกือบครบทุกหมู่บ้าน

ดังนั้น นอกจากการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนในโรงเรียนแล้ว อีกด้านหนึ่ง โรงเรียนประถมศึกษายังปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมการศึกษาให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โรงเรียนจึงต้องมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนในชนบท เพื่อส่งเสริมความรู้ ความสามารถ ทั้งในด้านความรู้ทั่วไปและวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต และฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น การศึกษาถึงการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จึงควรได้รับความสนใจที่จะนำมาศึกษา เพื่อให้ได้แนวทางที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงการปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียน 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ

2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียนเมื่อจำแนกตาม ตำแหน่งเพศอายุ ประสบการณ์ วุฒิการศึกษา ภาควิชาศาสตร์ ขนาดโรงเรียน และที่ตั้งโรงเรียน

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งเนื้อหาของการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ออกเป็น 8 ด้าน คือ

- 1) การปรับปรุงการเรียนการสอน
- 2) การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ
- 3) การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น
- 4) การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น
- 5) การให้การศึกษาแก่ประชาชน
- 6) การเป็นศูนย์ประสานงาน
- 7) การเป็นแหล่งข่าวสาร
- 8) การเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ ครอบคลุมทั้ง 72 จังหวัดทั่วประเทศ ยกเว้น กรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณ 2534 มีโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้เข้าร่วมโครงการ กศ.พช. รวมทั้งสิ้น 1,609 โรงเรียน

3. ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูล ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ.2535 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2536 ดังนั้น ข้อมูลและความคิดเห็นที่น่าสนใจ จึงเป็นข้อมูลและความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. ที่ปฏิบัติงานตามโครงการ สิ้นสุดวงเงินงบประมาณ ประจำปี พ.ศ.2534

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายสำหรับการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในช่วงที่ทำการศึกษา คือ ปีงบประมาณ 2534 มีโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ กศ.พช. ทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 1,609 โรงเรียน ประชากรเป้าหมายที่จะตอบแบบสอบถามมีโรงเรียนละ 2 คน คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ ดังนั้นจึงมีผู้ที่อยู่ในข่ายที่จะตอบแบบสอบถาม ตำแหน่งละ 1,609 คน และรวมทั้ง 2 ตำแหน่งเป็น 3,218 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยสุ่มให้ได้จำนวนโรงเรียนเป็นอัตราส่วน ตามภาคภูมิศาสตร์ และตามขนาดของโรงเรียน ได้จำนวนโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง 321 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถามในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการตำแหน่งละ 321 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 642

คน คิดเป็นร้อยละ 19.95 ของประชากรเป้าหมาย

ตัวแปรสำหรับการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ตัวแปรต้นที่นำมาวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้มี 8 ตัวแปร คือ

1) ตำแหน่ง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบ

โครงการ

2) เพศ แยกเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชาย และเพศหญิง

3) อายุ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คืออายุน้อย อายุปานกลาง และอายุมาก

4) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ต่ำกว่า 5 ปี,

5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี

5) วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

6) ภาควิชาศาสตร์ แบ่งเป็น 5 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

7) ขนาดโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

8) ที่ตั้งโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ อยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่กับอยู่ในพื้นที่ ที่ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่

2. ตัวแปรตาม ตัวแปรตามสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ การปฏิบัติงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท แยกเป็น 8 ด้าน คือ

1) การปรับปรุงการเรียนการสอน

2) การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ

3) การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น

4) การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น

5) การให้การศึกษาแก่ประชาชน

- 6) การเป็นศูนย์ประสานงาน
- 7) การเป็นแหล่งข่าวสาร
- 8) การเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ "การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. แตกต่างกัน ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งเพศ อายุ ประสบการณ์ วิชาการ ศึกษา ภาควิชาศาสตร์ ขนาดโรงเรียน และที่ตั้งโรงเรียน"

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เป็นคำถามแบบเลือกตอบ
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เป็นคำถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า จำนวน 50 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 8 ด้าน
3. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูล ด้วยการส่งแบบสอบถาม และหนังสือขอความร่วมมือไปทางไปรษณีย์ ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 321 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 642 ฉบับ ระหว่างวันที่ 1-15 ตุลาคม พ.ศ. 2535 เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้ตอบ แล้วขอให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้วิจัยโดยตรง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนรวม 489 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ และข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ แล้วคำนวณค่าร้อยละ
2. ข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ทำการวิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม โดยใช้ t-test และ F-test แล้วแต่กรณี
3. ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์โดยจำแนกคำตอบตามเนื้อหาแล้วทำการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม 489 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 249 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ 239 คน คิดเป็นร้อยละ 50.92 และ 48.88 ตามลำดับ มีเพียง 1 คน ไม่ระบุตำแหน่ง ผู้ตอบร้อยละ 88.96 เป็นชาย ร้อยละ 10.22 เป็นหญิง และร้อยละ 0.82 ไม่ระบุเพศ ด้านอายุ ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.39 มีอายุระหว่าง 31-45 ปี ร้อยละ 31.70 อายุมากกว่า 45 ปี และร้อยละ 4.91 อายุ 30 ปีลงไป ด้านประสบการณ์การทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 84.05 มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ที่เหลือมีประสบการณ์น้อยกว่า ด้านวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.60 มีวุฒิปริญญาตรี ร้อยละ 15.95 วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และร้อยละ 2.45 สูงกว่าปริญญาตรี

จากข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เมื่อแยกตามภาคภูมิศาสตร์ ปรากฏว่าโรงเรียนร้อยละ 34.97 อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออก โดยคิดเป็นร้อยละ 24.97 , 16.97 , 16.16 และ 6.95 ตามลำดับ ด้านขนาดของโรงเรียน ร้อยละ 57.46 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน 121-300 คน รองลงมาร้อยละ 26.75 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน และร้อยละ 15.75 เป็นโรงเรียน

ขนาดใหญ่มีนักเรียนมากกว่า 300 คน เกี่ยวกับที่ตั้งโรงเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 60.12 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ร้อยละ 35.17 อยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ และที่เหลือร้อยละ 4.70 ไม่ระบุที่ตั้ง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.

ความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีดังนี้

1) ค่าเฉลี่ยโดยส่วนรวมของการปฏิบัติงานทั้ง 8 ด้าน เท่ากับ 3.26 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

2) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.10 - 3.53 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้คือ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.53$) ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.49$) ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.41$) ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน ($\bar{X} = 3.22$) ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร ($\bar{X} = 3.22$) ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 3.13$) ด้านการพัฒนากุศลกรในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.11$) และด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ($\bar{X} = 3.10$)

3) เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66 - 5.00$) มี 8 กิจกรรม ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.34 - 3.66$) มี 42 กิจกรรม และระดับน้อย ($\bar{X} = 1.00 - 2.33$) ไม่มี สำหรับกิจกรรมที่มีการปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ (1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการแสดงความกตัญญูต่อผู้มีคุณ (2) การจัดกิจกรรมพัฒนาสาธารณสถานในชุมชน (3) การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการอ่าน (4) การจัดกิจกรรมแนะนำประชาชนให้รู้จักใช้สิทธิในการเลือกผู้นำ ผู้แทนกลุ่ม (5) การร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่น ชักชวนประชาชนให้ปฏิบัติกิจกรรมสาธารณประโยชน์ (6) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม (7) การให้โรงเรียนเป็นศูนย์ในการฝึกกีฬาที่ประชาชนสนใจ และ (8) การให้โรงเรียนเป็นศูนย์บริการอุปกรณ์การกีฬาแก่ชุมชน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนโดยจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ใน 6 ตัวแปร คือ ตำแหน่ง เพศ วุฒิ

การศึกษา ภาควิชาศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียน ที่เหลืออีก 2 ตัวแปร คือ อายุ และประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สรุปได้ดังนี้

1) เมื่อเปรียบเทียบโดยตำแหน่ง พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนสูงกว่า ของครูผู้รับผิดชอบโครงการในด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น อีก 7 ด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

2) เมื่อเปรียบเทียบโดยเพศ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูชาย สูงกว่า ค่าเฉลี่ยของครูหญิง ใน 3 ด้าน คือ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน และด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม ที่เหลืออีก 5 ด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

3) เมื่อเปรียบเทียบโดยวุฒิการศึกษา พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาศักยภาพในท้องถิ่น ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน และด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ บุคลากรที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี นั่นคือ บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่ำ เห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมใน 4 ด้าน สูงกว่าบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสูง ส่วนด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นไม่พบความแตกต่างในรายคู่

4) เมื่อเปรียบเทียบโดยภาควิชาศาสตร์ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 8 ด้าน เมื่อนำมาทดสอบเป็นรายคู่สามารถสรุปโดยรวมว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบุคลากรในภาคอื่น ๆ กล่าวคือ บุคลากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ 8 ด้าน สูงกว่าในภาคอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ตามลำดับ

5) เมื่อเปรียบเทียบโดยขนาดของโรงเรียน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 6 ด้าน ยกเว้น ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ กับด้านการพัฒนาศักยภาพในท้องถิ่น สำหรับด้านที่แตกต่างกัน เมื่อนำมาทดสอบเป็นรายคู่ สรุปได้ว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้าน สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก อีกด้านไม่พบความแตกต่าง

6) เมื่อเปรียบเทียบโดยที่ตั้งโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานทั้ง 8 ด้าน สูงกว่า โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญ

4. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ในการปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช.

โดยสรุป มีดังนี้

1) ปัญหาด้านงบประมาณ ขาดงบประมาณดำเนินการทำให้การดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง และวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนกิจกรรมมีไม่พอ

2) ปัญหาด้านประชาชน ประชาชนและผู้ปกครองมีความรู้น้อย มีปัญหาในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ และต้องไปประกอบอาชีพทำให้ขาดความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม และอีกประการหนึ่ง การจัดฝึกอบรมหรือการให้ความรู้ไม่ตรงกับอาชีพหรือความต้องการของประชาชน

3) ปัญหาด้านผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนไม่เข้าใจการปฏิบัติงานของโรงเรียน ขาดความเสียสละ ไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนา และขาดตัวอย่างที่ดีในชุมชน

4) ปัญหาด้านบุคลากร โรงเรียนขาดบุคลากรที่จะให้ความรู้ด้านวิชาชีพแก่นักเรียนและชุมชน ครูมีงานประจำที่ต้องปฏิบัติมาก ทำให้การดำเนินงานในโครงการ กศ.พช. ไม่สามารถทำได้เต็มที่

5) ปัญหาด้านการประสานงาน โรงเรียนขาดความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่อื่น ทำให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน

4.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สรุปได้ดังนี้

1) การประชาสัมพันธ์ โรงเรียนควรจัดระบบเสียงตามสายให้มีคุณภาพ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนได้ทั่วถึง และประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในท้องถิ่นเข้าใจ

2) การประสานงาน โรงเรียนควรประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น และขอความร่วมมือจากบุคลากรในท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเป็นผู้นำชุมชน กิจกรรมส่งเสริมพละนาถมิย จัดแหล่งอบายมุขในหมู่บ้าน และสร้างงานในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

เพื่อให้ชาวบ้านติดถิ่นเกิด ไม่ย้ายไปประกอบอาชีพที่อื่น

3) การฝึกอบรมแก่ประชาชน โรงเรียนควรจัดกลุ่มสนใจและแหล่งสนใจด้านอาชีพเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพเสริมมากขึ้น และควรแนะนำประชาชนให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาตนเอง

4) บุคลากรโรงเรียน โรงเรียนควรพัฒนาศักยภาพของบุคลากรโรงเรียนให้สามารถ ปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. โดยเฉพาะทักษะการให้ความรู้ด้านอาชีพแก่ชุมชน และเพิ่มอัตรากำลังครู ให้พอกับภาระหน้าที่ที่มอบหมายให้โรงเรียนปฏิบัติ

5) งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณดำเนินโครงการให้โรงเรียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ต่อเนื่อง และสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของโรงเรียนด้วย

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย 8 ประเด็น ดังนี้

1. การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. โดยรวมทั้ง 8 ด้าน และรายด้าน

จากการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. โดยรวมทั้ง 8 ด้าน และรายด้านในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ภารกิจหลักของโรงเรียนประถมศึกษา คือ รับผิดชอบจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนให้แก่นักเรียน และบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา มีจำนวนจำกัดในแต่ละโรงเรียน กล่าวคือ โดยเฉลี่ยครูหนึ่งคนต้องรับผิดชอบนักเรียนหนึ่งห้อง และสอนทุกวิชา และบางแห่งอาจมีครูไม่ครบตามจำนวนชั้นเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ครูผู้สอนต้องทำหน้าที่สอนนักเรียนตลอดวัน ด้วยข้อจำกัดของจำนวนบุคลากรโรงเรียนที่มีไม่พอกับปริมาณงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติภารกิจอื่นที่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน

พิจารณาการปฏิบัติงานของโรงเรียนในรายด้าน พบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลางที่ค่อนข้างมากใน 3 ด้าน คือ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.53$) ด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.49$) และด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.41$) ทั้ง 3 ด้านมีเนื้องานใกล้เคียงและสอดคล้องกับภารกิจหลักของโรงเรียน

โดยเฉพาะใน 2 ด้านแรก ส่วนด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น เป็นภารกิจที่โรงเรียนต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ในลักษณะของการประสานการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกัน อีก 5 ด้าน คือ ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ($\bar{X} = 3.10$) ด้านการพัฒนาคณากรในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.11$) ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 3.13$) ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน ($\bar{X} = 3.22$) และด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร ($\bar{X} = 3.22$) พบว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับปานกลางที่ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เพราะลักษณะงานทั้ง 5 ด้าน เป็นลักษณะงานเกี่ยวกับการบริการแก่ประชาชน ในรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ถ้าจะดำเนินการให้มีผลการปฏิบัติเป็นที่พอใจ และเกิดความต่อเนื่อง ต้องมีบุคลากรโรงเรียนที่ปลอดจากการสอนในชั้นเรียน มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางเข้ามารับผิดชอบโดยตรง ซึ่งปัจจัยด้านบุคลากรที่เอื้อต่อผลสำเร็จของการปฏิบัติงานของโรงเรียนเป็นข้อจำกัดที่โรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในพื้นที่นอกเขตสุขาภิบาลประสบอยู่อย่างมาก

ผลที่พบในการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับ อูราวรรณ เอื้อประเสริฐ (2535 : 165 - 167) ที่ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ที่อยู่ในและนอกโครงการ กศ.พช. เกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในและนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นว่า ตนเองมีบทบาทในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนทุกด้านในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการศึกษาและนันทนาการ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ซึ่งมีกิจกรรมครอบคลุมงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษา ได้แก่ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาคณากรในท้องถิ่น ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน และด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการและศิลปวัฒนธรรม และสอดคล้องกับ ศิริดา กระสาททอง (2530 : 114 - 115) ที่ศึกษาการรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ชนบทยากจน เขตการศึกษา 11 พบว่าการรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทยากจน เกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชนรวมทุกด้านในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา ปฏิบัติในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านการเมืองการปกครอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สะอาด พองอินทร์ (2527 : 142) ซึ่งศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนตามการรับรู้ของครูและผู้บริหารการศึกษา ในเขต

การศึกษา 8 พบว่า ครูและผู้บริหารการศึกษา รับรู้ว่าการปฏิบัติงานจริงในการพัฒนาชุมชน
รวมทุกด้านในระดับปานกลางและยังสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ น้อมกล่อม (2531 : 92) ที่ศึกษา
พรรณนาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขต
การศึกษา 5 พบว่า ด้านที่โรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัดโรงเรียน
เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม ด้านการจัดโรงเรียนเป็นแหล่งข่าวสาร
และด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่นผลการวิจัยของบุคคลที่กล่าวข้างต้นเป็นข้อสนับสนุนผลการ
วิจัยที่ผู้วิจัยพบในการศึกษารั้งนี้

2. การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. รายกิจกรรม

ผู้วิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของโรงเรียนทั้ง 50 กิจกรรม มี 42 กิจกรรม ที่โรงเรียน
ปฏิบัติในระดับปานกลาง อีก 8 กิจกรรม ปฏิบัติในระดับมาก ผลการศึกษานี้พบความสัมพันธ์กับการ
ปฏิบัติงานของโรงเรียนในรายด้าน กล่าวคือ ทั้ง 8 กิจกรรมอยู่ใน 3 ด้าน ที่ผู้วิจัยพบว่า มีการปฏิบัติ
ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างมาก ดังที่กล่าวในข้อ 1 ได้แก่ (1) การส่งเสริมการจัดกิจกรรม
เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม (2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการแสดงความคิดต่อผู้มีคุณ (3) การให้
โรงเรียนเป็นศูนย์ในการฝึกกีฬาที่ประชาชนสนใจ (4) การแนะนำประชาชนให้รู้จักสิทธิในการเลือก
ผู้นำ ผู้แทนกลุ่ม (5) การจัดกิจกรรมพัฒนาสาธารณสถานในชุมชน (6) การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อ
ส่งเสริมการอ่าน (7) การให้โรงเรียนเป็นศูนย์บริการอุปกรณ์การกีฬาแก่ชุมชน และ (8) การ
ร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่น ชักชวนประชาชนให้ปฏิบัติกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ทั้ง 8 กิจกรรม โรงเรียน
มีการปฏิบัติในระดับมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่อยู่ในวิสัยที่โรงเรียนปฏิบัติได้ โดยไม่ต้องอาศัยบุคลากร
ที่ชำนาญงานเฉพาะทาง และส่วนหนึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับกลุ่มวิชาที่สอน อาทิ ในกลุ่มวิชา
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย นอกจากนี้ยังเป็นนโยบายของ
กระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการให้สถานศึกษาปฏิบัติงานใกล้ชิดชุมชน โดยเน้นการจัดกิจกรรมที่เสริม
ประสบการณ์เรียนของนักเรียน และสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ด้วย

3. การเปรียบเทียบโดยตำแหน่ง

การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของบุคลากรโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นมากกว่าที่ครูผู้รับผิดชอบโครงการรับรู้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติในด้านนี้ โรงเรียนมิใช่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าว แต่โรงเรียนปฏิบัติโดยให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานอื่นในพื้นที่เท่านั้น ลักษณะงานดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจมากกว่าครูผู้รับผิดชอบโครงการ ดังนั้นการรับรู้ระดับการปฏิบัติงานในด้านนี้ ผู้บริหารโรงเรียนย่อมมีมากกว่าครูในฐานะที่เป็นหัวหน้าหน่วยงาน ดังนั้นการปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านนี้จะผ่านการรับรู้ของผู้บริหารมากกว่าครูผู้รับผิดชอบโครงการ

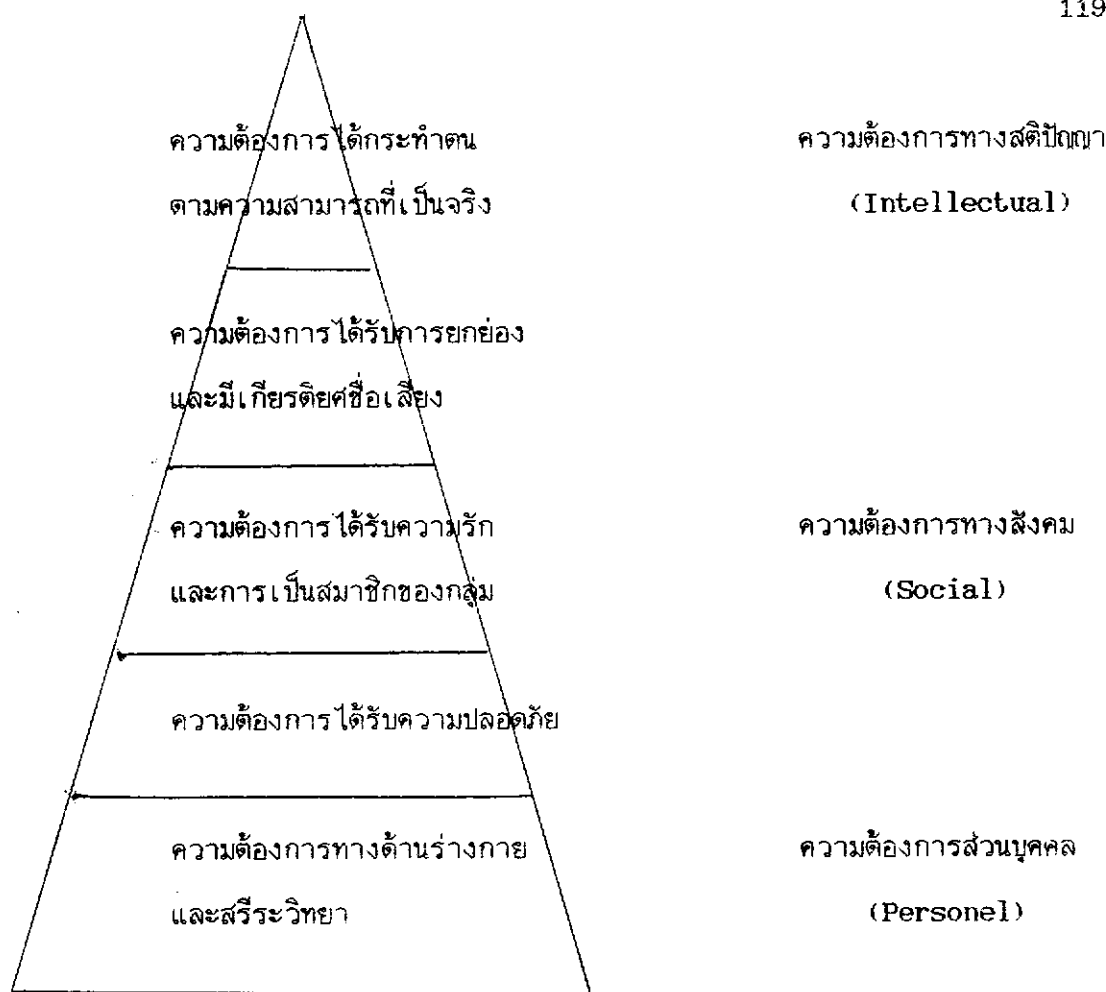
4. การเปรียบเทียบโดยเพศ

จากการศึกษาพบว่า บุคลากรที่เป็นเพศชายมีความเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. มากกว่าเพศหญิง คือ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการให้การศึกษากับประชาชน และด้านการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม พิจารณาลักษณะงานหรือกิจกรรมใน 3 ด้านดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า ลักษณะของงานมีความสัมพันธ์กับความแตกต่างด้านเพศของผู้ปฏิบัติค่อนข้างมาก เพราะการปฏิบัติกิจกรรมต้องเน้นการคลุกคลีกับชุมชน เพื่อสร้างความสนิทสนม เป็นที่ยอมรับของชุมชน และนำไปสู่การให้ความร่วมมือซึ่งต้องอาศัยเวลาในการปฏิบัติงานภายหลังจากการปฏิบัติงานสอนที่เป็นงานประจำ งานเช่นนี้ เหมาะสมกับเพศชาย มากกว่าเพศหญิง เพราะโดยภาระรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว เพศหญิงต้องปฏิบัติมากกว่าเพศชายในการดูแลสมาชิกภายในบ้าน ดังนั้นกิจกรรมที่ต้องทุ่มเทเวลาให้กับการปฏิบัติงานนอกบ้านเพศชายย่อมปฏิบัติได้มากกว่า เพศหญิง ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530 : 195) ได้กล่าวไว้ในหนังสือจิตวิทยาพัฒนาการ ถึงความแตกต่างในเชิงจิตวิทยาบางประการ โดยทั่วไปของผู้ประกอบอาชีพที่เป็นเพศชายจะมุ่งความสำเร็จของชีวิตจากผลการทำงานมากกว่าเพศหญิง ไม่ชอบงานจำเจ ต้องการเป็นหัวหน้างาน ชอบงานท้าทาย สมรรถภาพมากกว่าหญิง ในขณะที่เพศหญิงชอบทำงานคล้อยตามวิสัยแห่งเพศ ไม่ต้องการตัดสินใจมาก ๆ ไม่ชอบงานรับผิดชอบสูง ๆ และทำงานเป็นหมู่คณะได้ไม่ดีเท่าชาย ลักษณะความแตกต่างในเชิงจิตวิทยา สอดคล้องกับลักษณะงานดังกล่าวข้างต้น และข้อมูลที่ได้จากการศึกษา พบว่า บุคลากรโรงเรียนที่รับผิดชอบปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. เป็นเพศชาย ถึงร้อยละ 88.96 แสดงให้เห็นว่างานดังกล่าวเหมาะสมกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง ดังนั้นความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติ

งานทั้ง 3 ด้าน ของเพศชาย จึงมีมากกว่าเพศหญิง

5. การเปรียบเทียบโดยวุฒิการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่ำเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. มากกว่าบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่า ใน 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน ด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น และด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ข้อค้นพบดังกล่าวเกี่ยวข้องกับทฤษฎีของมาสโลว์ ที่กล่าวถึงแรงจูงใจของมนุษย์ในลักษณะของลำดับขั้นความต้องการ โดยแยกเป็น 5 ขั้นตอน ดังที่แสดงให้เห็นจากรูป (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533 : 104)

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงลำดับชั้นความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์

แหล่งที่มา : สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. "หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่", 2533 หน้า 104

ตามทฤษฎีของมาสโลว์ กล่าวว่า ความต้องการของบุคคลจะมีต่อเนื่องกันตลอดชีวิต และบุคคลจะต้องได้รับการตอบสนองในขั้นต้นหรือขั้นต่ำกว่าเสียก่อน เขาจึงจะเกิดความต้องการในขั้นที่สูงกว่า นอกจากนั้นบุคคลอาจจะไม่เกิดความต้องการจนครบทั้งห้าขั้นทุกคน ดังนั้น การที่บุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. มากกว่าบุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของมาสโลว์ ในประเด็นที่ว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูง ความต้องการทางสติปัญญาสูงทำให้ความต้องการได้กระทำตนตามความสามารถที่เป็นจริงมีสูง ย่อมคาดหวังในผลของงานสูงด้วย ดังนั้น การให้ความเห็นต่อระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับวุฒิการศึกษาตามทฤษฎีของมาสโลว์

6. การเปรียบเทียบโดยภาคภูมิศาสตร์

ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. มากกว่าผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาชนบท ซึ่งในแผนพัฒนาชนบทแห่งชาติระบุไว้ชัดเจนในเรื่องพื้นที่เป้าหมาย ที่กำหนดให้เร่งรัดดำเนินการในพื้นที่ล้าหลังเป็นอันดับแรก ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวมีฐานะด้อยในทางเศรษฐกิจ เป้าหมายพื้นที่รองลงมาคือพื้นที่เร่งรัดพัฒนาระดับปานกลาง และพื้นที่พัฒนาปกติ หรือพื้นที่พัฒนาระดับก้าวหน้า ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีศักยภาพทางผลผลิตสูง และมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในบทที่ 2.

เมื่อพิจารณาถึงพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาดังกล่าวข้างต้นประกอบข้อมูลรายได้ประชาชาติ ปี 2534 พบว่า รายได้ประชาชนต่อหัวต่อปี สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับ 14,931 บาท ภาคเหนือ เท่ากับ 23,378 บาท ภาคใต้เท่ากับ 27,084 บาท ภาคกลาง เท่ากับ 36,304 บาท (ยกเว้น กรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑลรอบนอก) และภาคตะวันออก เท่ากับ 67,970 บาท โดยมีรายได้ประชาชาติเฉลี่ยทั่วประเทศ เท่ากับ 44,085 บาท (กองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : 2534) จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่ต้องเร่งรัดพัฒนาเป็นอันดับแรก เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ โดยใช้รายได้ของประชาชนมาเปรียบเทียบ ปัญหาความยากจน ความเจ็บไข้ได้ป่วย และความไม่รู้ จึงมีมากกว่าทุกภาค ดังนั้น การที่บุคลากรโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. มากกว่าบุคลากรโรงเรียนที่อยู่ในภูมิภาคอื่นสอดคล้องกับสภาพเป็นจริงของพื้นที่

7. การเปรียบเทียบโดยขนาดโรงเรียน

ผู้วิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. มากกว่าบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก ใน 5 ด้าน คือ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ด้านการเป็นศูนย์ประสานงาน และด้านการเป็นแหล่งข่าวสาร ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อความ

สำเร็จของการปฏิบัติงานของโรงเรียน คือ ความพร้อมด้านบุคลากรทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ความพร้อมด้านงบประมาณ และความพร้อมในด้านการจัดการ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอกเกื้อหนุนอีก คือ ความพร้อมของชุมชน เมื่อพิจารณาตามความพร้อมในปัจจัยดังกล่าว พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความพร้อมในทุกด้านที่กล่าวข้างต้นมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะการกำหนดขนาดโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แบ่งตามหลักเกณฑ์มาตรฐานบุคลากร ปริมาณงานของโรงเรียนที่รับผิดชอบมากน้อยแตกต่างกัน ดังที่กล่าวไว้ในนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การกำหนดขนาดโรงเรียนข้างต้น โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง ย่อมมีปริมาณบุคลากรและงบประมาณมากกว่า โรงเรียนขนาดกลาง ศักยภาพในการปฏิบัติงานของโรงเรียนย่อมมีมากกว่า ประกอบกับโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ส่วนมากเป็นโรงเรียนที่อยู่ใกล้ชุมชนใหญ่และเจริญหรือค่อนข้างเจริญ ความพร้อมของชุมชนมีมากกว่า ทำให้การเป็นศูนย์ประสานงาน การเป็นแหล่งข่าวสาร การให้การศึกษาแก่ประชาชน การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น และการปรับปรุงการเรียนการสอน ปฏิบัติได้มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เสนอไว้ในข้อคำถามปลายเปิด ระบุว่า ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. เพราะขาดงบประมาณดำเนินการ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนกิจกรรมในโครงการมีไม่พอ โรงเรียนขาดบุคลากรที่จะให้ความรู้ด้านวิชาชีพแก่นักเรียน ขาดครูผู้รับผิดชอบโครงการโดยตรง สถานที่ของโรงเรียนไม่อำนวย และโรงเรียนอยู่ไกลชุมชน ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวจะปรากฏในโรงเรียนขนาดเล็กมากกว่า จึงส่งผลให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

8. การเปรียบเทียบโดยที่ตั้งโรงเรียน

ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ เช่น โครงการอีสานเขียว โครงการพัฒนาเพื่อความหวังใหม่ โครงการพัฒนาตอยตุง โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ฯลฯ มีความเห็นว่า โรงเรียนมี การปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. ทั้ง 8 ด้าน มากกว่าบุคลากรโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดำเนินงานหรือกิจกรรมทั่วไป จะพบว่า ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม จะได้ผลมากหรือน้อยในทางปฏิบัติขึ้นอยู่กับ

ปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ คือ คน เงิน การจัดการ และการประสานงาน ปัจจัยดังกล่าวจะมีความพร้อมมากกว่าในพื้นที่ที่มีการประสานการดำเนินงานที่มีลักษณะงานเสริมการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน เพราะปัญหาด้านงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ที่มีอยู่จำกัด จะถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันโรงเรียนย่อมมีการปฏิบัติงานมากกว่าในพื้นที่ที่ขาดแคลนทั้งงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งไม่สามารถพึ่งพาจากหน่วยงานอื่นได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินโครงการ กศ.พช. ปีงบประมาณ 2530 - 2531 ที่กล่าวว่าไว้ในบทที่ 1 ระบุว่า โรงเรียนประสบปัญหาในการดำเนินงาน เนื่องจากขาดการได้รับการสนับสนุนการให้ความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น และยังสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิด พบว่าปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. เพราะขาดงบประมาณดำเนินการ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนกิจกรรมมีไม่พอ ความพร้อมด้านบุคลากร และอื่น ๆ ดังที่กล่าวไว้ในข้อ 7 ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนทั้งสิ้น ดังนั้น การประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันจากหลายโครงการ ย่อมทำให้การปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้มากกว่าการดำเนินงานอย่างโดดเดี่ยว

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. จากผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. โดยรวมในระดับปานกลาง สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากการกิจที่ให้โรงเรียนปฏิบัติมีปริมาณไม่สอดคล้องกับอัตรากำลัง และงบประมาณที่โรงเรียนได้รับ กล่าวคือ ปริมาณงานมาก แต่อัตรากำลังและงบประมาณมีน้อย ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรได้ทบทวนเรื่องดังกล่าว โดยจัดสรรอัตรากำลังเพิ่มให้สำหรับโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบโครงการที่ปลอดจากชั่วโมงสอน มาเป็นผู้ปฏิบัติงานในเรื่องนี้โดยตรง ส่วนงบประมาณควรสนับสนุนให้โรงเรียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินโครงการได้ต่อเนื่อง สำหรับข้อค้นพบที่ว่า บุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูง มีความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานสูง หน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรโรงเรียน ควรเร่งส่งเสริมให้บุคลากรโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูงเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อค้นพบเกี่ยวกับขนาดโรงเรียน ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรเร่งรัดการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ให้ความร่วมมือในการที่จะรับภารกิจที่ต้องปฏิบัติในโครงการ กศ.พช. โดยเฉพาะด้านบุคลากร เพราะโรงเรียนขนาดเล็กจะขาดแคลนบุคลากรค่อนข้างมาก เนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล ทำให้การขอโอนย้ายออกจากพื้นที่ของบุคลากรโรงเรียนมีมากที่สุด ประกอบกับการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลยังมีน้อย ดังนั้นการสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อให้เกิดขวัญในการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาขาดแคลนบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นเรื่องที่ควรได้รับการทบทวน และแก้ปัญหาอย่างจริงจัง เพื่อให้ภารกิจที่โรงเรียนรับไปปฏิบัติ ประสพผลสำเร็จ

3. สำหรับข้อค้นพบเกี่ยวกับภาคภูมิศาสตร์ และที่ตั้งโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนปฏิบัติงานในโครงการ กศ.พช. ในภูมิภาคอื่นได้มีการปฏิบัติงานเท่าเทียมกัน ปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ ดังนั้น การบรรจุบุคลากรโรงเรียนให้ไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญที่สุดคือ การให้บุคลากรปฏิบัติงานอยู่ในท้องถิ่นหรือภูมิลำเนาของตนเอง เพราะจิตสำนึกในการที่จะมุ่งพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนที่เป็นบ้านเกิดของตนเองย่อมมีมากกว่าให้คนต่างถิ่นมาพัฒนาชุมชนที่มีใช่เป็นภูมิลำเนาของตัวเอง ส่วนเรื่องที่ตั้งโรงเรียนกรณีพื้นที่ปฏิบัติงานของโรงเรียนไม่มีโครงการอื่นช่วยเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียน โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวควรได้รับการพัฒนาด้านบุคลากรให้มากขึ้น การจัดสรรงบประมาณให้ ควรพิจารณาตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยยกเลิกระบบการจัดสรรงบประมาณให้แก่ทุกโรงเรียนที่เข้าโครงการ กศ.พช. เท่ากันหมด คือ โรงเรียนละ 10,000 บาท

ข. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ด้านเรื่องของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยมุ่งเน้นศึกษาผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยยึดวัตถุประสงค์ของโครงการทั้ง 8 ด้าน เป็นกรอบ ในการศึกษากิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติเพื่อศึกษาว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือไม่ และโรงเรียนมีการปฏิบัติงานในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ยังมีได้ศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่ส่งผล

กระทบต่อความสำเร็จของโครงการ จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการศึกษาต่อยอด โดยมุ่งเน้นด้านการบริหารโครงการ และการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เข้าโครงการ กศ.พช. ซึ่งทั้ง 2 เรื่องดังกล่าว จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการเป็นอย่างมาก

2. ด้านวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เนื่องจากเป็นการศึกษาโครงการในภาพรวมทั้งประเทศ ครอบคลุมทุกภูมิภาค ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้ลึกซึ้ง หากมีการศึกษาให้แคบลง เป็นรายภูมิภาค หรือรายจังหวัด และใช้วิธีการสังเกต และหรือสัมภาษณ์ จะทำให้การตรวจสอบข้อมูลมีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น

บรรณาธิการ

บรรณานุกรม

- การพัฒนาชุมชน, กรม. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการ
พัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2520.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2531.
- _____. รายงานการประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)
ปีงบประมาณ 2530 - 2531. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ, 2532.
- _____. รายงานการประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)
ปีงบประมาณ 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.
- _____. สถิติการประถมศึกษา 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านใน
ชนบท ปี 2532. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2532.
- _____. สถิติรายได้ประชาชาติ ปี 2535. เอกสารฉบับโรเนียว.
- _____. สรุปสาระสำคัญนโยบายการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
แห่งประเทศไทย จำกัด, 2533.
- _____. แผนพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 6 (2530 - 2534). กรุงเทพฯ :
อรุณการพิมพ์, 2531. หน้า 1 - 9.
- ค้วน ชาวหนู. "บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาชนบท," ใน พัฒนาชุมชน. 5 พฤษภาคม
2526. หน้า 37 - 45.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2530.
- โชติ นุททน. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการ
จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ. ปริมาณิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. ถ่ายเอกสาร.

- ติลก นัฒน์วิชัยโชติ. การศึกษากิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. ถ่ายเอกสาร.
- บุญทัน สุธกกลาง. การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตามทัศนะข้าราชการครูและนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเลิศ นนทลือชา. ความมุ่งหวังของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของครูที่มีต่อชุมชนชนบท. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526. ถ่ายเอกสาร.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. กรอบแนวทางพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2534. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2532.
- ไพฑูรย์ น้อมกล่อม. การศึกษาทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2531. ถ่ายเอกสาร.
- ยงยุทธ โคตมะ. "บทบาทของโรงเรียนเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน," ใน วารสารการศึกษาเอกชน. 8 : หน้า 19; 19 กรกฎาคม 2526.
- วิชัย ฤกษ์สำราญ. งานบริการการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. ถ่ายเอกสาร.
- วิทย์ คณะอนันต์. ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2528. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ประกายพรึก, 2530. หน้า 195.
- ศิริณา กระสาทอง. การรับรู้บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ชนบทยากจน เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. ถ่ายเอกสาร.

- สัจจิต อุทรานันท์. รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- สะอาด พองอินทร์. บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหารการศึกษา ในเขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. ถ่ายเอกสาร.
- สุถี แสนสุวรรณศรี. การศึกษาเจตคติของครูผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติงานต่อโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533. ถ่ายเอกสาร.
- สุนิษฐา ชีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. เอกสารประกอบการเรียน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพัฒนูปโลก, 2520. อัดสำเนา.
- สุรพงษ์ นวลสุวรรณ. บทบาททางการศึกษาของครูใหญ่ต่อการพัฒนาชุมชน ในพื้นที่ชนบทยากจนของเขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526. ถ่ายเอกสาร.
- สุรตนา บุรณะวิทย์. การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ชูสิงห์. การศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น ต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท ตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ยากจนจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2533.

- อุทุมพร ทองอุไทย. แผนวิเคราะห์ข้อมูลสถิติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : เจริญผล, 2523.
- อุรวรรณ เอื้อประเสริฐ. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ที่อยู่ในและนอกโครงการ กศ.พช. เกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชนบท. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535. ถ่ายเอกสาร.
- Cronbach, Lee Joseph. Essentials of psychological Testing. 3 rd ed. New York : Harper, 1970.
- Lorry B. Decker. Foundations of Community Education. Michigan : Pendell Publishing Company, 1972.
- Edward, Ellen L. Experimental Design in Psychology Research. New York : Rine hart and Company, 1960.
- Fuguson, George. A Statistic Analysis in Psychology and Education. 3 rd ed. New York : McGraw. Hill, 1971.
- Henry, Nelson B. "The Community School," in The fifty second year book of the National Society of the Study of Education. Chicago : The Chicaco University Press, 1953.
- Ramirez, Emilliano c. "Activities and Procedures of Some community Schools in the United States and Their implication for the Phillippines," in Dissertation Abstracts International. Vol. 20. No. 6, 1969.
- Yamane, Taro. Statistics : An Introductory Analis. 2 nd. ed. New York : Haber and Row, 1967.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ครูท

ที่ ศธ 0205/28027

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม. 10300

25 กันยายน 2535

เรื่อง ขอดความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช.

ด้วยนางสาวมนต์ทิพย์ รุ่งพริ้งศ์ ข้าราชการกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ กำลังศึกษาอยู่ระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และอยู่
ในระหว่างการจัดเก็บข้อมูล เพื่อเสนอวิทยานิพนธ์ โดยทำการศึกษาถึงการปฏิบัติงานของโรงเรียน
ท่านตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)

กระทรวงศึกษาธิการ ใคร่ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลดังกล่าว โดยขอความ
อนุเคราะห์จากท่านผู้บริหารโรงเรียน 1 ท่าน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. อีก 1 ท่าน
เป็นผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 2 ฉบับ และขอความอนุเคราะห์จัดส่งคืนไปทั้ง 2 ฉบับ ภายใน
เดือน พฤศจิกายน 2535 โดยแบบสอบถามที่ติดแสตมป์ด้านหลังแล้วส่งทางไปรษณีย์ จักขอบคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายพงษ์ศิริ เชาวนปรีชา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กองแผนงาน

โทร. 2816333, 2826864

โทร. 2819413

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามการวิจัย

เครื่องมือประกอบการวิจัย

เรื่อง

การปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษา
ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.)
ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ
2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียน
 - ตอนที่ 2 สอบถามการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ
 - ตอนที่ 3 ข้อคำถามปัญหาอุปสรรค และการแก้ไขปัญหา
3. ขอความกรุณาจากผู้บริหารโรงเรียน 1 ท่าน และครูผู้รับผิดชอบโครงการอีก 1 ท่าน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ในการตอบแบบสอบถามกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล และมีคุณค่ายิ่งต่อผลการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

(นางสาวมนต์ทิพย์ รุ่งนิรพงค์)

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียน

คำชี้แจง ขอให้ท่านเขียนเครื่องหมาย / ลงหน้าหมายเลข ตามความเป็นจริง

1. ตำแหน่ง
 1. ผู้บริหารโรงเรียน
 2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ
2. เพศ
 1. ชาย
 2. หญิง
3. อายุ
 1. อายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า
 2. อายุ 31 - 45 ปี
 3. อายุ 46 - 60 ปี
4. ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา
 1. ต่ำกว่า 5 ปี
 2. 5 ปี - 10 ปี
 3. มากกว่า 10 ปี
5. วุฒิต่างทางการศึกษา
 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
 2. ปริญญาตรี
 3. สูงกว่าปริญญาตรี
6. โรงเรียนนี้มีนักเรียน
 1. 120 คน หรือต่ำกว่า
 2. 121 คน - 300 คน
 3. 300 คนขึ้นไป

7. ที่ตั้งโรงเรียนอยู่ในชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่

1. มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่ คือ (เลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งโครงการ)

โครงการอีสานเขียว

โครงการพัฒนาตอนสูง

โครงการโขงชีมูล

โครงการจัดที่ทำกินแก่ราษฎรผู้ยากไร้

โครงการพัฒนาเพื่อความหวังใหม่

โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก

โครงการพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบอุทกภัย

โครงการปฏิรูปที่ดินในเขตทุ่งกุลาร้องไห้

โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

2. ไม่มีโครงการเร่งรัดพัฒนาเฉพาะพื้นที่

(โปรดตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 ในหน้าต่อไป)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามทัศนะของผู้บริหาร
โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ

คำชี้แจง ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ช่วงคะแนน เรียงจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือของหัวข้อคำถามที่ตรงกับการปฏิบัติงาน
ตามโครงการ กศ.พช. ที่โรงเรียนของท่านปฏิบัติเพียงข้อเดียว ตามความหมายต่อไปนี้

- 5 หมายความว่า ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า ปฏิบัติในระดับมาก หรือค่อนข้างมาก
- 3 หมายความว่า ปฏิบัติในระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า ปฏิบัติในระดับน้อย หรือค่อนข้างน้อย
- 1 หมายความว่า ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด หรือไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อ	การปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	จัดกิจกรรมให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนโดย ปลูกพืชผักสวนครัว หรือเลี้ยงสัตว์ แล้วนำผลผลิตมา จำหน่าย					
2.	สอนการทำนุ้ยหมักแก่นักเรียน					
3.	จัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงความกตัญญูต่อผู้ มีพระคุณ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ ฯลฯ					
4.	จัดกิจกรรมฝึกเทศน์ของนักเรียน ในวันสำคัญต่าง ๆ					
5.	จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการอ่าน และการติดตาม ข่าวสารของบ้านเมือง					

ข้อ	การปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
6.	จัดกิจกรรมพัฒนาสาธารณสถานของชุมชน เช่น วัด โบราณสถาน ฯลฯ					
7.	ร่วมมือกับผู้นำชุมชนจัดรวมกลุ่มชาวบ้าน เพื่อรวบรวม ปัญหา หรือร่วมปรึกษาหารือในกิจกรรมต่าง ๆ ของ หมู่บ้าน					
8.	จัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการ ของชุมชน					
9.	ประชาชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการสำรวจสภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชน					
10.	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พื้นฐานที่จำเป็นของหมู่บ้าน					
11.	สำรวจความต้องการของประชาชนในการเข้าฝึกอบรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ในการ ประกอบอาชีพของครอบครัว					
12.	ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำรวจสภาพความ เป็นอยู่ของผู้สูงอายุ					
13.	ให้การอบรมบุคลากรในท้องถิ่นได้มีความเข้าใจระบบ การร่วมมือทำงานเป็นกลุ่ม					
14.	จัดอบรมหรือชักจูงชาวบ้านให้รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม เช่น เสียเวลา เสียทรัพย์สินในการพัฒนาหมู่บ้าน					

ข้อ	การปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
15.	แนะนำประชาชนให้รู้จักวางแผนและประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน					
16.	จัดหาและส่งเสริมให้มีป้ายคำขวัญเกี่ยวกับการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์ในการพัฒนาชุมชน					
17.	ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นจัดตั้งคณะกรรมการประชาชน เพื่อบริการศูนย์ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน					
18.	จัดค่ายพัฒนาชุมชน โดยร่วมมือกันระหว่างบ้าน วัด กับโรงเรียน					
19.	ร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นให้ความรู้ด้านการพัฒนาท้องถิ่นแก่ประชาชน					
20.	ร่วมมือกับหน่วยงานพัฒนาในพื้นที่ ให้การอบรมผู้นำท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านต่าง ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ การเสียสละ และเสริมสร้างคุณสมบัติของนักพัฒนา					
21.	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่น บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน					
22.	ร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่น ในการชักจูงประชาชนให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะประโยชน์					
23.	มีส่วนร่วมในการแนะนำและช่วยเหลือการบริหารงานของสภาตำบล					

ข้อ	การปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
24.	แนะนำให้ประชาชนรู้จักใช้สิทธิของตนในการเลือกผู้นำ ผู้แทนกลุ่ม					
25.	คัดเลือกบุคคลตัวอย่างในหมู่บ้าน					
26.	จัดศูนย์วิชาชีพในโรงเรียน เพื่อแนะนำประชาชน					
27.	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้ความรู้แก่ประชาชนและ เยาวชนในหมู่บ้าน ในเรื่องที่ชุมชนสนใจ					
28.	เป็นที่ปรึกษาทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น ให้แก่ชุมชน					
29.	มีส่วนร่วมในการผลิต จัดหาหรือแนะนำแหล่งผลิตปุ๋ย พันธุ์พืชผัก พันธุ์สัตว์แก่ประชาชน					
30.	ให้ความรู้แก่ประชาชนในการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์ ภายในชุมชน					
31.	เชิญวิทยากรผู้มีความรู้หรือผู้ประสบความสำเร็จในการ ประกอบอาชีพมาแนะนำส่งเสริมอาชีพให้แก่ชาวบ้าน					
32.	เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัด กิจกรรมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเชิญผู้สูงอายุ ในชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ ถ่ายทอดหรือแนะนำให้แก่ท้องถิ่น					

ข้อ	การปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
33.	ให้โรงเรียนเป็นศูนย์ประสานในการให้การฝึกอบรมเกี่ยวกับสาธารณสุขมูลฐาน สุขาภิบาลของครอบครัว และชุมชน					
34.	เป็นศูนย์ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมที่แสดงถึงวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น					
35.	เป็นศูนย์ประสานในการจัดฝึกอบรมผู้นำการนิเทศให้แก่ชุมชน					
36.	เป็นศูนย์กลางในการรณรงค์ให้ประชาชน ลด ละ เลิก อบายมุข					
37.	เป็นศูนย์ประสานงานในการรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม					
38.	เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการชักชวนให้ประชาชนจัดรวมกลุ่มในรูปของสหกรณ์					
39.	เป็นศูนย์เผยแพร่และอนุรักษ์งานประดิษฐ์พื้นบ้านของท้องถิ่น เช่น การถักทอ การปั้น การทำเครื่องจักรสาน ฯลฯ					
40.	แนะนำและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวแก่ประชาชน					
41.	เผยแพร่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการป้องกันรักษาโรคในชุมชน					
42.	สาธิตแนะนำและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเล็กแก่ประชาชน					

ข้อ	การปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
43.	จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางด้านการเมืองแก่ประชาชน เช่น อบรมเรื่องการเลือกตั้งผู้นำชุมชน การคัดเลือกผู้นำ					
44.	เป็นแหล่งแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่เยาวชนและประชาชน					
45.	จัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์ในการฝึกกีฬาที่ประชาชนสนใจในชุมชน					
46.	เป็นศูนย์บริการอุปกรณ์การกีฬาแก่ชุมชน					
47.	อำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์แก่ประชาชน ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม และประเพณี					
48.	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้กับชาวบ้านในด้านการเล่นกีฬาต่าง ๆ และกติกาที่ถูกต้อง					
49.	ร่วมมือกับชาวบ้านจัดกิจกรรมศึกษาระยะเพื่อพัฒนาจิตใจ					
50.	ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดความรู้และฝีมือในการผลิตสินค้าพื้นเมืองจากผู้มีความชำนาญพื้นบ้าน เช่น การทำเครื่องจักสาน การปั้น การทอ ฯลฯ					

(โปรดตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ในหน้าต่อไป)

ตอนที่ 3 ข้อคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานตาม
โครงการ กศ.พช. ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ

คำชี้แจง ในการปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ทั้ง 8 ด้าน ท่านประสบปัญหาอุปสรรคอย่างไร
และแก้ไขปัญหายังไร

1. ด้านปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา
ตนเองและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

การแก้ไขปัญา

.....

.....

2. ด้านสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

การแก้ไขปัญา

.....

.....

3. ด้านพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับความจำเป็นในการ
พัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

การแก้ไขปัญห

4. ด้านการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นในชุมชน

ปัญหาอุปสรรค

การแก้ไขปัญห

5. ด้านให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งด้านวิชาการและอาชีพ

ปัญหาอุปสรรค

การแก้ไขปัญห

6. ด้านปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการและอาชีพ เพื่อพัฒนาชนบท

ปัญหาอุปสรรค

การแก้ไขปัญห

7. ด้านปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

การแก้ไขปัญาา

.....

.....

8. ด้านปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และ
ประเพณีในท้องถิ่น

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

การแก้ไขปัญาา

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. รศ.ดร.ปฐม นิคมมานนท์ ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ดร.บุญลือ ทองอยู่ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านนโยบายและแผน วิชาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
3. ดร.อธิปัตย์ คลีสุนทร ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
4. นางมัทนา ศังฆะภรณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผน ผู้อำนวยการส่วนแผนงานและโครงการสำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
5. นายเดโช บุญศักดิ์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษระดับ 9 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
6. นายติลก พัฒน์วิชัยโชติ ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ชัยนาท
7. นายปรีชา นิพนธ์พิทยา วิชาการหัวหน้าฝ่ายศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวมนต์ทิพย์ รุ่งพีรพงศ์
ภูมิลำเนา	อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย ศศ.บ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
การฝึกอบรม	Cert. of "Teaching English as a Foreign Language" in Western Australian Institute of Technology Australia. อบรมเจ้าหน้าที่วางแผนส่วนกลาง กระทรวงศึกษาธิการ อบรมหลักสูตร การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช Cert. of attendance at the Intensive Sub-Regional Training Workshop on "Using Research for monitoring the quality of primary schools Capacity building for educational planning and management" in Bangkok, Thailand.
สถานที่ทำงาน	รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการพิเศษ ด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน 7 (เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7) สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

การปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตามทัศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ

บทคัดย่อ
ของ
มนต์ทิพย์ รุ่งพีรพงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
พฤษภาคม 2537

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ว่ามีการปฏิบัติงานตามที่กำหนดในโครงการมากน้อยเพียงใด เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า โดยแบ่งเนื้อหาคำถามเป็นงาน 8 งาน ซึ่งแยกเป็นข้อคำถามย่อย 50 กิจกรรม

ในปีงบประมาณ 2534 มีโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าโครงการ 1,609 โรงเรียน ในการวิจัยนี้ได้สุ่มตัวอย่าง 321 โรงเรียน โดยกำหนดสัดส่วนตามภาคภูมิศาสตร์และขนาดโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 489 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การปฏิบัติงานของโรงเรียนโดยรวม ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการให้ความเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 8 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานเรียงตามลำดับดังนี้ คือ การปรับปรุงการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.53$) เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา ศิลปและวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.49$) การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.41$) เป็นศูนย์ประสานงาน ($\bar{x} = 3.22$) เป็นแหล่งข่าวสาร ($\bar{x} = 3.22$) การสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน ($\bar{x} = 3.13$) การพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.11$) และการให้การศึกษากับประชาชน ($\bar{x} = 3.10$)

2. การปฏิบัติงานเป็นรายกิจกรรม กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติในระดับมาก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ มี 8 กิจกรรม ดังนี้ คือ กิจกรรมส่งเสริมความภาคภูมิใจต่อผู้มีคุณ การพัฒนาสาธารณสถาน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แนะนำการใช้สิทธิเลือกตั้ง ชักชวนประชาชนให้ร่วมกิจกรรมของส่วนรวม ส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมกีฬาที่ประชาชนสนใจ และบริการอุปกรณ์กีฬาแก่ประชาชน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรซึ่งจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญใน 6 ตัวแปร คือ ตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา ภาคภูมิศาสตร์ และสถานที่ตั้งของโรงเรียน ที่เหลืออีก 2 ตัวแปร คือ อายุ และประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ ได้แก่ ปัญหางบประมาณดำเนินการ การเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชน การสนับสนุนจากผู้นำชุมชน ช่างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และ การประสานงานและความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ

5. ข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ ได้แก่ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบทั่วถึง มีการประสานงานและขอความร่วมมือจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพให้แก่ประชาชน พัฒนาความรู้ความสามารถให้แก่บุคลากรโรงเรียน และหน่วยเหนือควรสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานให้เพียงพอ

PERFORMANCE OF THE PRIMARY SCHOOLS UNDER THE EDUCATIONAL PROJECT
FOR RURAL VILLAGE DEVELOPMENT (EPRD) AS PERCEIVED BY
SCHOOL PRINCIPALS AND PROJECT ADMINISTRATORS

AN ABSTRACT

BY

MONTIP RUNGPEERAPONG

Presented in partial fulfillment of the requirements of the Master
of Education degree in Adult Education
at Srinakarinwirot University

May 1994

The purpose of this research was to observe the performance of the primary schools under the Educational Project for Rural Village Development (EPRD). Rating scale questionnaires, asking 8 aspects of roles with 50 individual activities, were used for data collection.

In the year B.E. 2534, there were 1609 schools joined the project. 321 schools were randomly selected to be the research samples. 489 school principals and project administrators from those schools were asked to answer the questionnaires.

The research results were as follows:

1. School performance in general. The school principals and project administrators rated the performance of the schools in all aspects in a moderate level ($x=3.26$). Each of the 8 aspects were also rated in a moderate level: improving learning and teaching ($x=3.53$), being sport, arts and cultural center ($x=3.49$), promoting local leadership ($x=3.41$), being co-operative center ($x=3.22$), being information center ($x=3.22$), studying local problems and needs ($x=3.13$), developing community personnel ($x=3.11$), and providing education to general public ($x=3.10$).

2. Performance of individual activities. Activities performed in high level were : promote a paying gratitude, public facilities development, promote reading skill, promote the awareness of voting right, promote volunteering on community, promote art and culture, promote and support sporting, and serving as sport equipment center.

3. Variable comparison. It was found that six variables : classification, sex, education background, geographical region, school size and school location, were significantly different. Whereas the other two factors, age and length of time spending in primary school, were not associated with the school performance.

4. Project performance problems. School principals and project administrators found that to run the project more successfully, problems to be overcome include : low budget, low public participation, low local leaders support, lack of technical skills and poor co-operation with others related organization.

5. Suggestions. The school principals and project administrators suggested that publicity, support and co-operation between related organizations, vocational training for the public and technical skills improvement for the trainers be important. The government should also play an important role in budget allocation.